

DE
MILITAIRE SPECTATOR.

TIJDSCHRIFT

VOOR HET

NEDERLANDSCHE LEGER.

Die Geisteskraft wird mächtig gehoben und ausgebildet, durch das Bewusstsein in einer guten Schule gewesen zu sein, eine vollständige Uebung durchgemacht zu haben, seiner Stellung gewachsen zu sein.

Das Kriegerthum. Von einem Invaliden.

HOOFD-REDACTEUR

J. C. van Rijnveld.

VEERTIENDE DEEL.

SEPTEMBER 1845. — N°. 3.

BREDA,
BROESE & COMP.
—
1845.

*De onbegelatenen van
Klaar dat dit tijdschrift
te hunner dankbaarheid is
gedrukt en door huns mee
uitgegeven.*

*J. Broese den 16 Oct.
1845*

WILLIAMS BROTHERS & CO.

WILLIAMS BROTHERS & CO.

WILLIAMS BROTHERS & CO.

WILLIAMS BROTHERS & CO.

WILLIAMS BROTHERS & CO.

WILLIAMS BROTHERS & CO.

WILLIAMS BROTHERS & CO.

WILLIAMS BROTHERS & CO.

WILLIAMS BROTHERS & CO.

WILLIAMS BROTHERS & CO.

Militaire Spectator.

De MILITAIRE SPECTATOR verschijnt maandelijks in Nos. van 3 vellen druks; zoodat de Jaargang uit 36 vellen druks (behalve de bijvoegsels, die gratis geleverd worden) bestaat, en voor f 6,25, uitgenomen de platen en kaarten, welke afzonderlijk betaald worden, aan de respectieve geabonneerden wordt afgeleverd.

Men abonneert zich bij alle Post-Directeuren en Boekhandelaren door het geheele Koninkrijk. Alle inzendingen voor dit Militaire Tijdschrift bestemd, geschieden vrachterij aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, of aan den Major der artillerie, VAN RIJNEVELD, te Venlo, met het opschrift: voor den Militairen Spectator. Voor oorspronkelijke opstellen kan een vastgesteld honorarium gevorderd worden, te ontvangen bij de Uitgevers, na de verschijning van het 6de en 12de nummer. Het verlangen daartoe moet kenbaar gemaakt worden bij de inzending der opstellen.

'S RIJKS WATERSTAAT

EN

DE KONINKLIJKE MILITAIRE AKADEMIE.

Eene gebeurtenis, in onze oogen belangrijk genoeg om er de aandacht op te vestigen, heeft met primo September dezes jaars plaats gehad; het is de afscheiding der kweekeling voor ingenieurs van 's Rijks Waterstaat van het opleidingsgesticht voor de officieren van ons leger. De laatste kweekelingen voor dat wetenschappelijk korps van 's lands ambtenaren, hebben in Julij II. de Militaire Akademie verlaten met den rang van aspirant-ingenieurs; terwijl de opleiding voor dat vak, in het vervolg, aan de Koninklijke Akademie te Delft is opgedragen.

Wij zouden onze roeping miskennen, als wij deze gebeurtenis stilzwijgend voorbijgingen. Als tolk van het leger, rust op ons de verplichting, een woord van herinnering te wijden aan die oude School- en Akademie-makkers, die hetzelfde kleed met ons gedragen hebben, die met ons aan dezelfde bron van wetenschap en kennis zijn gedrenkt, die lief en leed met ons gedeeld hebben, in de jongelingsjaren, waarin de banden van vriendschap en achting zich zoo gemakkelijk hechten, en het kameraadschappelijk medegevoel zoo ligt jegens elkander wordt opgewekt, terwijl de harmonie der jeugdige kweekelingen — ontkennen wij het niet — dikwerf, in lateren tijd, nog zoo gunstig werkte op de belangen welke de, tot mannen geworden, jongelingen in hunne verschillende betrekkingen moesten behartigen.

Wij mogen het niet ontveinzen, dat de indruk dezer scheiding verre was van opwekkend te zijn, en hij kon ook, voorwaar, bij ons geen gunstige werking doen, want niet slechts het kameraadschappelijk gevoel, maar ook de hooge waarde, die wij stellen in den wetenschappelijken roem van zoovelen onzer voormalige leermakkers, moest leedwezen doen oprijzen in ons gemoed. Immers de voormalige school voor artillerie en genie, en men had er wel mogen bijvoegen, voor den waterstaat, te Delft, en later de Koninklijke Militaire Akademie te Breda, hebben er op geboogd, en zullen er op mogen blijven bogen, dat zij de kern gevormd hebben, zoowel voor het leger, als voor den waterstaat, van een aantal mannen, die voor nog een tijdperk van welligt veertig jaren, ter behartiging van de hoogste belangen van het Vaderland zullen geroepen worden en er voor zullen moeten waken, en dat wèl met de kennis en wetenschap, die zij onder ééne hoofdleiding, en bijna uit ééne en dezelfde bron geput hebben, vernijkt en gesteund door de ondervinding, later in hunne verschillende dienstbetrekkingen opgezameld.

Voorwaar, wij hebben die afscheiding met leedwezen vernomen, en het is ons eene behoefte, dat gevoel luide te doen kennen. Dit regt toch zal ons niet betwist worden. De hierboven aangestipte beweegredenen en het aantal uitstekende mannen dat de beide etablissementen voor het hooger krijgskundig onderwijs, aan 's Rijks Waterstaat hebben afgeleverd, waarborgen ons dit regt.

Als eene herinnering dan aan die oude leermakkers, leveren wij hieronder eenen nominativen staat van allen die op de Militaire School of Akademie, in de verschillende jaren, als kadets voor den Waterstaat zijn geplaatst geweest.

LIJST DER KADETTEN VOOR DEN WATERSTAAT OP DE MILITAIRE SCHOOL OF AKADEMIE.

IN 1814.	IN 1815.	IN 1816.	IN 1817.	IN 1818.	IN 1819.	IN 1820.
H. F. Fijnje. F. W. Conrad. W. Dasseval.	H. F. Fijnje. F. W. Conrad. W. Dasseval.	W. Dasseval. L. J. van der Kun. A. Blaauw. J. B. Boerman. N. H. Boerigter. C. J. Bolten. P. Kock.	L. J. van der Kun. A. Blaauw. J. B. Boerman. N. H. Boerigter. C. J. Bolten. P. Kock. D. J. Storm Buysing. N. Dutreux. J. G. van Gend.	L. J. van der Kun. A. Blaauw. J. B. Boerman. N. H. Boerigter. C. J. Bolten. P. Kock. D. J. Storm Buysing. N. Dutreux. J. G. van Gend. P. van Loor. J. A. van Dorth. W. Badon Ghyben. E. C. B. van Rappard. Graafland.	L. J. van der Kun. A. Blaauw. J. B. Boerman. N. H. Boerigter. C. J. Bolten. P. Kock. D. J. Storm Buysing. N. Dutreux. J. G. van Gend. P. van Loor. J. A. van Dorth. W. Badon Ghyben. E. C. B. van Rappard. Graafland. L. Rijsterborg.	D. J. Storm Buysing. N. Dutreux. J. G. van Gend. P. van Loon. J. A. van Dorth. W. Badon Ghyben. E. C. B. van Rappard. Graafland. L. Rijsterborg. J. A. Nicolson.
IN 1821.	IN 1822.	IN 1825.	IN 1824.	IN 1825.	IN 1826.	IN 1827.
P. van Loon. J. A. van Dorth. W. Badon Ghyben. E. C. B. van Rappard. Graafland. L. Rijsterborg. J. A. Nicolson.	L. Rijsterborg. J. A. Nicolson. M. Beijerinck. J. de Brock. Lorentz.	J. A. Nicolson. M. Beijerinck. J. de Brock. Lorentz.	M. Beijerinck. J. de Brock. Lorentz. G. N. Groetars. V. der Lee. R. Musquetier.	M. Beijerinck. J. de Brock. Lorentz. G. N. Groetars. V. der Lee. R. Musquetier. H. G. de Sart. Santijn Shovel. O'Sullivan.	G. N. Groetars. Van der Lee. R. Musquetier. H. G. de Sart. Santijn Shovel. O'Sullivan. J. Ort. v. Reede v. Outshoorn. Ducas.	G. N. Groetars. Van der Lee. R. Musquetier. H. G. de Sart. Santijn Shovel. O'Sullivan. J. Ort. v. Reede v. Outshoorn. Ducas.
IN 1828.	IN 1829.	IN 1850.	IN 1851.	IN 1852.	IN 1855.	IN 1854.
H. G. de Sart. Santijn Shovel. C. Bruinings. O'Sullivan. J. Ort. v. Reede v. Outshoorn. Ducas.	J. Ort. v. Reede v. Outshoorn. Ducas.		B. P. van Diggelen. J. P. K. Tollens.	B. P. van Diggelen. J. P. K. Tollens. A. B. Mentz. P. S. de Kwartel.	B. P. van Diggelen. J. P. K. Tollens. A. B. Mentz. P. J. de Kwartel.	B. P. van Diggelen. J. P. K. Tollens. A. B. Mentz. P. J. de Kwartel.
IN 1855.	IN 1856.	IN 1857.	IN 1858.	IN 1859.	IN 1860.	IN 1841.
A. B. Mentz. P. J. de Kwartel.	V. Haijward. J. R. P. Ort. De Kruyf.	V. Haijward. J. R. P. Ort. De Kruyf.	V. Haijward. J. R. P. Ort. De Kruyf. J. G. W. Fynje. J. Strootman. A. A. F. Ledeboer. A. C. Reuther.	V. Haijward. J. R. P. Ort. De Kruyf. J. G. W. Fynje. J. Strootman. A. A. F. Ledeboer. A. C. Reuther.	J. G. W. Fynje. J. Strootman. A. A. F. Ledeboer. A. C. Reuther. J. Waldorp.	J. G. W. Fynje. J. Strootman. A. A. F. Ledeboer. A. C. Reuther. J. Waldorp. P. Caland. H. Rose. J. Dirks. C. V. E. v. Rijneveld. J. F. W. Conrad.
		IN 1842.	IN 1845.	IN 1844.		
		J. Waldorp. P. Caland. H. Rose. J. Dirks. C. V. E. v. Rijneveld. J. F. W. Conrad.	J. Waldorp. P. Caland. H. Rose. J. Dirks. C. V. E. v. Rijneveld. J. F. W. Conrad.	P. Caland. H. Rose. J. Dirks. C. V. E. v. Rijneveld. J. F. Conrad.		

Negen van de bovenstaande kadets, bekleeden thans den rang van *Ingenieurs der eerste klasse*, te weten:

<i>H. F. Fynje.</i>	<i>C. J. Bolten.</i>
<i>F. W. Conrad.</i>	<i>P. Kock.</i>
<i>L. J. van der Kun.</i>	<i>D. J. Storm Buysing.</i>
<i>A. Blaauw.</i>	<i>J. G. van Gend.</i>
<i>N. H. Boerigter.</i>	

Onder deze verdienstelijke mannen zijn er, die zich door verschillende werken eenen uitstekenden roem gevestigd hebben; een roem die glansrijk terugkaatst op de gestichten waarin zij hunne opleiding ontvingen. Zoo vinden wij daaronder twee ontwerpers en bouwmeesters der beide spoorwegliniën die tot nu toe zijn uitgevoerd: *F. W. Conrad* en *L. J. van der Kun*; de ingenieur *Fynje*, als uitvinder van een nieuw hydraulisch werktuig, de ingenieur *Storm Buysing*, als schrijver van den grooten waterbouwkundigen cursus.

Veertien der bovengenoemde kadets hebben thans den rang van *ingenieur der tweede klasse*, zijnde de ingenieurs:

<i>J. A. van Dorht.</i>	<i>R. Musquetier.</i>
<i>W. Badon Ghyben.</i>	<i>C. Bruinings.</i>
<i>E. C. B. van Rappard.</i>	<i>J. Ort.</i>
<i>L. Rijsterborg.</i>	<i>Reede van Outshoorn.</i>
<i>J. A. Nicolson.</i>	<i>B. P. van Diggelen.</i>
<i>M. Beijerinck.</i>	<i>A. B. Mentz.</i>
<i>Van der Lee.</i>	<i>L. J. de Kwartel.</i>

De meeste, zoo niet allen, hebben, even als hunne voorgangers, op eene verdienstelijke wijze den wetenschappelijken roem gehandhaafd der wieg en bakermat hunner kennis en ervaring, waarvan het vaderland nog eene reeks van jaren de vruchten zal plukken.

Eindelijk zijn er nog *dertien aspiranten-ingenieurs*, welke zich verblijden kunnen, te hebben mogen volgen hetzelfde voetspoor op den weg, langs welken hunne voorgangers geklommen zijn tot aanzienlijke betrekkingen in het korps van den waterstaat, en tot eene reputatie, welke sprekend genoeg getuigt voor de deugdelijkheid der opleiding en voor het stelsel van onderwijs dat op de Militaire School te Delft en de Akademie te Breda gevolgd werd. Het zijn de volgende:

<i>Van Hayward.</i>	<i>P. Caland.</i>
<i>J. R. P. Ort.</i>	<i>H. Rose.</i>
<i>De Kruyf.</i>	<i>J. Dirks.</i>
<i>J. G. W. Fynje.</i>	<i>C. V. E. van Rijnveld.</i>
<i>J. J. Strootman.</i>	<i>J. F. Conrad.</i>
<i>A. A. F. Ledeboer.</i>	<i>J. Waldorp.</i>
<i>A. C. Reuther.</i>	

De band welke het leger bond aan het korps van den

waterstaat, is thans verbroken; doch de herinnering aan allen, hierboven genoemd, zal levendig blijven bij hunne oude makers, die thans in verschillende rangen bij het leger de wapenen dragen voor Koning en Vaderland. Moge de Akademie te Delft, zich eenmaal met evenveel regt verhovardigen op hare oude kweekelingen als de Militaire School en Akademie.

DAT ZIJ ZOO.

DE JAGERS VAN ORLEANS.

Meermalen is in dit Tijdschrift melding gemaakt van het korps fransche infanterie, 't welk onder den naam van *LES CHASSEURS D'ORLEANS*, in de militaire wereld eenige vermaardheid heeft verkregen. De *Allgemeine Militär-Zeitung* heeft er een doorwrocht artikel over opgenomen, dat door een onzer Duitsche krijgsmakkers en onzen specialen vriend, ter opname aan dat tijdschrift was gezonden. De bijzondere be-gaafdheid van den schrijver, om zijne denkbeelden uit te drukken, en zijne opmerkingen in te kleeden, als ook zijnen scherpzienenden blik, zijne uitgebreide legerkennis en waarheids-liefde waren waarborgen voor het stellige dat hij in onderstaand artikel ontwikkelt. Wij hebben den Duitschen tekst in handen gesteld van een jeugdig, maar naar leering zoekend officier, steeds begerig om zijnen tijd, aan genoegen gewijd, te besteden tot uitbreiding van zijne kennis. Die tekst, door hem als oefening vertaald, heeft hij volgaarne aan ons afgestaan, waardoor wij in staat gesteld werden, dit belangrijke opstel aan onze lezers mede te deelen, 't welk hen een volledig overzicht zal geven van een korps, dat de aandacht van alle officieren zoo zeer schijnt waardig te wezen.

De 2de luitenant *L. MULDER*, van het 1ste regiment, die in de beide vorige nummers reeds eene goede vertaling van een zeer belangrijk opstel geleverd heeft, is ook de vertaler van dit artikel.

De Redactie.

De jagers van Orleans, waarover reeds veel gesproken en geschreven is geworden, waren daardoor, wel is waar, reeds sedert langen tijd bij ons bekend, maar vertoonden tot nu toe aan het critisch oog alleen hunnen uitwendigen vorm. Hunne innerlijke waarde, hun innerlijk wezen werd over het hoofd gezien, of slechts oppervlakkig aangeroerd, het oordeel daarover bleef twijfelachtig. Van hunne betrek-

king tot het leger waartoe zij behoorden, was bijna in het geheel nog geen spraak. Men kwam niet te weten, wat zij voor dat leger zijn, welken morelen invloed zij er op uitoefenen, in welke mate zij er opwekkend en krachtig op werken. Men bemerkte niet, dat, hoe groot hunne positieve waarde moge wezen, hunne relatieve nog veel hooger is; men toonde niet aan, dat juist deze vooral de opmerkzaamheid van den vreemdeling waardig is, dat juist daarop de blik van al degenen moest gericht wezen, die er zich op moeten toeleggen, in de weerbaarheid gelijken tred te houden met die van het zoo ligt in beweging gebragte naburige rijk.

Wij hebben in de volgende bladzijden beproefd onze lezers, uit dit dubbel oogpunt: de innerlijke en de betrekkelijke waarde, met de *Chasseurs d'Orléans* bekend te maken; wij hebben daarbij evenwel ook het uitwendige beschouwd, daar het hier onverbreekbaar met het inwendige tezamenhangt, ja, in vele opzichten de oorzaak van belangrijke uitwerkselen is. — De lezer zal dus bekende en onbekende zaken aantreffen. Moge hij de noodzakelijkheid van beider zamenvoeging en dien ten gevolge het doel van het geheel erkennen; dan zal ook het nut niet uitblijven, dat het doel van deze regelen is.

Tot aan het jaar 1838 ontbrak het Frankrijk aan een korps jagers, in den zin dien wij er aan hechten — aan een korps, dat met getrokken bussen gewapend was, en uit bijzonder voor deze dienst geschikte manschappen bestond. Het nog uit den tijd van het keizerrijk afkomstige vooroordeel, dat de levendige Franschman niet geschikt was voor een wapen, welks uitkomsten alleen berusten op de koelbloedigheid en bedaardheid van het individu, was in volle kracht gebleven. Men liet de kunstmatig geoefende scherpschutters aan de vreemden over, en was tevreden met voltigeurs, chasseurs en karabiniers met het bajonet-geweer, en met de zware bepakkings van den linie-infanterist, daar men vermeende daarvoor niets beters te zullen kunnen in plaats stellen. — Den hertog van Orleans was het voorbehouden dit vooroordeel te vernietigen. Er is reden om te vermoeden, dat de waarnemingen, welke deze vorst op zijne reis door Duitschland in het jaar 1834, met betrekking tot de jagers en scherpschutters van enkele Duitsche legers, vooral van het Pruissische maakte, in hem de gedachte opwekte, dat iets dergelijks ook in het fransche leger zou in te voeren zijn. De oorlog in Algerie moest deze gedachte wel nieuw voedsel geven. De vlugge Kabailen, met hunne ver dragende en zeker treffende geweren, waren te gevaarlijke vijanden voor de wel niet minder vlugge, maar veel slechter schiet-

tende Franschen, dan dat bij aanvoorders en manschappen niet de wensch, om hen met gelijke wapenen te kunnen bestrijden, in dezelfde mate zou levendig geworden zijn. — Men nam de bekende proeven te Vincennes, en men zag weldra, door de hand van eenen HOUDETOT een' troep gevormd, die datgene verrigtte, wat men vroeger ter naauwernood durfde vermoeden. — De Vincenner-jagers werden weldra de lievelingstroep van den hertog van Orleans. Hij wijdde hen al zijne belangstelling, zijne volle toegenegenheid en entte daardoor reeds in den stam dat gevoel van eigenwaarde, dat nu het geheele korps bezielt, en het verre boven de andere wapens verheft. — Hunne vermeerdering tot op het tegenwoordige getal ware zeker gevolgd, onafhankelijk van de gebeurtenissen welke in het jaar 1840 het ministerie THIERS tot die toerusting en vergrootingen deed besluiten, waarvan wij, Duitschers, ter goeder ure de mare hoorden, en wier onverheelde bedoelingen zoo heilzaam op onze eigene weerbaarheid hebben teruggewerkt. — Het nieuw geschapen ligchaam had het oude vooroordeel geheel overwonnen; het was uit de vuurproef in Algerie met verhoogden glans teruggekeerd; nu werd er nog slechts gevorderd, het die uitbreiding te geven, welke het gewigt van het wapen noodzakelijk maakte.

I. Formatie en sterkte-staten.

De ordonnancie van 28 September 1840, stelde de uitbreiding vast tot op 10 bataillons, en stelde ieder van deze te zamen uit: 1) eenen état-major, 2) eene section *hors rang* en 3) 8 kompagnien, met de volgende sterkte-staten:

1) Etat-major.

- 1 Chef de bataillon.
- 1 Capitaine, faisant fonctions de major. (1)
- 1 Capitaine adjudant-major.
- 1 Lieutenant ou sous-lieutenant instructeur du tir.
- 1 Lieutenant ou sous-lieutenant faisant fonctions de trésorier.
- 1 Lieutenant, faisant fonction d'officier d'habillement.
- 1 Chirurgien, aide-major.

7 Officieren.

Petit état-major.

- 1 Adjudant sous-officier.
- 1 Sergent-clairon
- 1 Caporal-clairon.

3

(1) Beteekent ongeveer 't geen bij de Oostenrijksche en Beijersche jager-bataillons de tweede, en wat in Pruisen de zoogenaamde *états-majors* stabs-offizier is.

2) *Section hors rang.*

	1 Sergent-major, vagemestre.
	1 Sergent, 1 ^e secrétaire du trésorier.
	1 d°. garde-magasin d'habillement.
	1 d°. maître armurier.
	1 d°. d°. tailleur.
	1 d°. d°. cordonnier.
	1 Fourrier.
	1 Caporal, 2 ^e secrétaire du trésorier.
	1 d°. conducteur des équipages.
Soldats.	1 Secrétaire du chef de bataillon.
	1 d°. d'officier d'habillement.
	2 Armuriers.
	18 Tailleurs.
	15 Cordonniers.
	2 Conducteurs de mulets.

48

3) 8 *Compagnies.* par *Compagnie.*

24 Officiers.	8 Capitaines.	1	3 Officiers.
	8 Lieutenants.	1	
1200 Sous-officiers, Caporaux et soldats.	8 Sous-lieutenants.	1	150 Sous-officiers, caporaux et soldats.
	8 Sergents-majors.	1	
	40 Sergens.	5	
	8 Fourriers.	1	
	64 Caporaux.	8	
	1040 Chasseurs.	130	
	32 Clairons.	4	
	8 Enfants de troupe.	1	

De sterkte van een bataillon bedraagt alzoo met den staf en de *section hors rang* 31 officieren, 130 onder-officiëren en korporaals, 34 hoornblazers (hieronder begrepen de sergeant en korporaal), 1079 manschappen en 8 soldaten-kinderen; in het geheel = 1282 hoofden; de gezamentlijke sterkte van de 10 bataillons = 12820 hoofden.

De eerste formatie dezer bataillons geschiedde door officieren en soldaten uit de linie- en ligte infanterie-regimenten te trekken, en wel uit de zoodanigen, die door lichamelijke en intellectuële geschiktheid en uitstekend gedrag uitmunteden. Er werd echter tevens bepaald, dat de volgende completering even als die van alle overige korpsen zoude geschieden, dus door vrijwillig engagement of door gewone ligting; evenwel werd als eene bijzondere voorwaarde bepaald: « *Les hommes doivent être lestes, vigoureux, bien constitués, d'une taille moyenne et bien prise, avoir, autant que possible, l'habitude de la chasse et des armes*

« *à feu, et attendu les besoins qu'éprouveront bientôt les cadres, savoir lire et écrire.* » — Bovendien werd nog, met betrekking tot de formatie, het volgende bepaald:

a) Dat een vierde gedeelte van de effectieve sterkte van een bataillon uit soldaten van de eerste klasse konde bestaan, die als zoodanig de hoogere soldij van de infanterie élite-kompagnien zouden trekken, en het onderscheidingsteeken dragen van de soldaten van de eerste klasse bij de kavalierie (eene streep op de mouwen).

b) Dat de bevordering tot soldaten van de eerste klasse, slechts geschieden kon onder de voorwaarden die voor de éliten-kompagnien van de infanterie waren vastgesteld.

c) Dat de lieutenants en sous-lieutenants van de 10 bataillons, onderling zouden worden gerangeerd en geavanceerd.

d) Dat de helft der luitenants tot de eerste klasse zoude behooren.

e) Dat de kapiteins, met betrekking tot de bevordering tot kapiteins der eerste klasse, met de kapiteins der armee zouden concurreren. Eindelijk

f) Dat de bataillons met betrekking tot soldij en verdere betalingen, even als de linie-regimenten zouden worden behandeld, behalve dat aan ieder bataillons-kommandant voor representatie- en bureaugeld, eene bijzondere toelaag van 800 francs jaarlijks zou worden toegelegd.

De koninklijke ordonnantie van 8 September 1841, welke de linie- en ligte infanterie met eene kompagnie per bataillon verminderde, en dus 300 kompagnien in het geheel oploste, gold wel is waar de Chasseurs d'Orléans niet, doch de gewone sterkte aan manschappen in tijd van vrede, werd op 83 man per kompagnie teruggebracht; — ook werd bepaald, dat van de naar Algiers gedetacheerde bataillons, altijd 2 kompagnien per bataillon en *dépôt* in Frankrijk zouden terugblijven. (1)

Toen de hertog van Orleans in Julij 1842, op eene even onverwachte als ongelukkige wijze om het leven kwam, be-

(1) De *dépôt*-afdeeling van een bataillon bestaat uit: den *capitaine-major*, als kommandant, den *officier instructeur*, den *officier trésorier*, den *officier d'habillement*, vervolgens de *section hors rang* en de kaders van 2 kompagnien, van welke evenwel een officier (lieutenant of sous-lieutenant) afgaat, welke bij de « *compagnies de guerre* » gedetacheerd wordt en daar de administratie voert. Aan de *dépôt*-afdeeling zijn geattacheerd: 1) Alle officieren welke tot pensioen of non-activiteit voorgedragen zijn; 2) de onder-officiëren of soldaten welke gekeurd moeten worden, of bij andere korpsen moeten worden ingedeeld; 3) diegenen uit beide categorieën die ontslagen of gepensionneerd moeten worden; 4) de ongeoeffenden (rekruten); 5) de *Enfans des troupe*, en eindelijk 6) de zieken en zwakken, die uit het hospitaal gekomen, maar nog niet in staat zijn om dienst te doen.

val de koning, bij eene ordonnancie van den 19^{den} van dezelfde maand en hetzelfde jaar, dat de jager-bataillons, voortaan tot voortdurende herinnering aan hunnen stichter, den naam zouden voeren van *Chasseurs d'Orléans*.

II. Taktische indeeling van een bataillon Chasseurs d'Orléans.

Van de 8 kompagnien, uit welke, volgens het vorenstaande, een jager-bataillon bestaat, heeten de 7 eerste, van 1 tot 7 genommerd, jager-kompagnien; de achtste daarentegen wordt karabinier-kompagnie genoemd; zij is niet genommerd, is de *compagnie d'élite* van het bataillon en staat op den linker vleugel. De jager-kompagnien worden, wanneer het bataillon gerangeerd staat, van den regter vleugel af, op de volgende wijze gerangschikt: 1, 3, 2, 6, 3, 7, 4. Deze opvolging spruit voort uit de ancienniteit van hunne kapiteins, zoodat de onevene pelotons door de oudste, de evene door de jongere kapiteins worden gekommandeerd. Iedere kompagnie vormt in deze formatie « een peloton, » en wordt dan ook zoo genoemd, en wel 1^e, 2^e enz., tot het 7^e peloton; het 8^e peloton wordt niet bij zijn nummer, maar alleen « Carabiniers » genoemd. — Elke twee pelotons vormen eene divisie, en wel het 1^e en 2^e (1^e en 5^e kompagnie) de eerste divisie; het 3^e en 4^e (2^e en 6^e kompagnie) de tweede; het 5^e en 6^e (3^e en 7^e kompagnie) de derde; het 7^e en de karabiniers (4^e en karabinier-kompagnie) de vierde; deze vier divisien worden door de vier oudste kapiteins van het bataillon gekommandeerd bij de exercitie. Behalve deze indeeling, bestaat ook die in halve bataillons. Ieder peloton wordt in twee gelijke deelen, sectien, verdeeld; de regter heet 1^e, de linker 2^e sectie. Iedere sectie is weder onderverdeeld in 2 sous- of halve sectien.

III. Rangschikking.

Het bataillon staat altijd op twee gelederen. De speciale rangschikking in iedere kompagnie is als volgt: De korporaals staan volgens de grootte op de vleugels en in het eerste gelid van de halve sectien (iedere halve sectie wordt dus door twee korporaals geëncadreerd); de grootste korporaal vormt met den grootsten soldaat der kompagnie het eerste rot; het tweede rot bestaat uit de twee in grootte volgende, en zoo voort tot aan den linker vleugel, waar de kleinste korporaal met den kleinsten soldaat, het laatste rot vormt. De soldaten van de eerste klasse worden naar hunne grootte gelijkmatig in de verschillende afdeelingen ingedeeld. Elke twee naast elkander staande rotten, van den regter vleugel

af gerekend, dus het eerste en tweede, het derde en vierde, enz. vormen voor het verstrooide gevecht eene bijzondere onder-afdeeling van vieren, « *groupe de quatre*, « *groupe de combat*, » waarvan de enkele onderdeelen « *camerades de combat* » heeten.

De ruimte tusschen de twee gelederen bedraagt van de borst van den achterman, tot aan den rug van den voorman, of wanneer deze bepakt is, tot aan den ransel gerekend, 33 centimeters (1,03' rhijnl.)

IV. Materieel.

A. LEVEND MATERIEEL.

Ontvingen reeds de jager-bataillons bij hunne formatie den stempel van élite-troepen, daar hun het *beste* werd toegevoegd wat de infanterie aan officieren, onder-officieren en manschappen bezat, men is ook in dien zin voortgegaan, daar men ze voltallig houdt uit die manschappen der conscriptie, die het best voor de jagerdienst geschikt, het krachtigste, het vlugste en het best onderwezen zijn, in zooverre namelijk het getal vrijwilligers te klein is. Men heeft, behalve op degenen, die reeds met het jagerhandwerk gemeenzaam waren, de keus voornamelijk op de bergbewoners gevestigd, op de conscrits uit de Alpen en Pyreneën, uit de Jura, de Vogesen en de Ardennen, even als uit die van Corsika, en heeft men, daar men alleen de geschiktste nam, de materiële waarde van het korps bewaard. Maar ook de morele waarde is gebleven; het draagt er ten minste de uitdrukking onmiskenbaar van op het voorhoofd, en heeft er den waarborg voor in zijne voortreffelijke officieren en onder-officieren. — Wat vooreerst de officieren betreft, deze onderscheiden zich in ieder opzigt zoodanig van die der linie-infanterie, dat eene vergelijking tusschen hen onmogelijk is. 't Zijn allen jonge, vlugge, beschaafde lieden, met goede gewoonten, zoowel militaire als maatschappelijke, met zelfvertrouwen beziel, voor het front zoowel als in gezelschap, en met dat gevoel van eigenwaarde, dat zoo natuurlijk voortspruit uit het bewustzijn van in eene bevoorregte stelling te zijn geplaatst. De bataillons-chefs zijn ten hoogste even in de veertig jaren, meestal sedert 1840 en 1841 eerst staf-officieren, daarom allen nog jeugdig en levendig; geen onder hen is er, die niet door de Afrikaansche zon verbrand is (1), die zich niet reeds met den vijand gemeten heeft. De kapiteins, meest van dertig jaren — wel-

(1) 6 Bataillons zijn altijd in Afrika; slechts 4, nu het 1e, 2e, 4e en 7e in Frankrijk. De garnizoenen der laatsten zijn Metz, Vincennes, Straatsburg en Besançon; de depôts van de eersten (à 2 kompagnien) liggen in Grenoble.

ligt zijn er onder hen nog beneden de dertig — voor het grootste gedeelte eerst sedert 3 tot 4 jaren in deze betrekking, daarom in dezelve nog vol ijver, ook niet besmet met de oneindige, nooit te overziene vredesbeuzelarijen, niet kleinburgerlijk geworden door het nimmer verwisselend garnizoen! — De krijgsmanszin kan niet te gronde gaan, zoolang zij in wezenlijke oorlogswerkzaamheden voedsel vindt; hier is het schoonste veld voor de eerezucht en de emulatie open, de middelen om duchtige diensten te bewijzen ontbreken niet. De luitenants, meest in de twintig jaar en ook voor het grootste gedeelte eerst sinds 1840 en 1841, in hunne betrekking, niet minder uitgezocht dan hunne chefs, lichamelijk natuurlijk nog buigzamer dan deze; wat de geest aangaat, van hetzelfde gehalte.

De onder-officieren zijn wel is waar over het algemeen jong, welligt slechts weinigen ouder dan dertig jaar, maar grondig geïnstrueerd, deugdelijk practisch gevormd, zeer ernstig en hunner zaak zeker, van eene zoo uitstekende militaire houding, dat zij op het eerste gezigt voor zich innemen. De drieste overmoed, de trots op hun wapen, welke de manschappen zichtbaar eigen is, waarmede zij zich boven de linie-infanterie verheven achten, vertoont zich ook bij den onder-officier, maar in edeler vorm. — De jager van Orleans toont duidelijk hoe krachtig het uiterlijke op den gemeenen man werkt. Door zijnen fier op het eene oor geplaatsten ligten chakot, zijn' goedkleedenden jas met plooijen, zijne epauletten met franje, die anders alleen door den élitesoldaat worden gedragen, zijnen schitterenden *sabre-yatagan* en zijne zeker treffende buks, rekt zich ieder jager boven den soldaat van elk ander wapen verre verheven. Hij draagt baard en knevels anders dan deze, en zou iedere navolging voor eene belediging houden. Wanneer hij in den *pas-gymnastique* (de halve mijl in 27 minuten) naar de exercitieplaats loopt, welke de infanterist in de gemakkelijke *pas de route* bereikt, dan ziet de jager zelfs in dit onderscheid, niettegenstaande het zweet dat het hem kost, eene onderscheiding en een voorregt. Hij werpt schansen op en bouwt blokhuizen, hij exerceert met het geschut, hij voert den langdurigen looppas en andere gymnastische kunsten, tot uitputting toe, uit; — hij doet alles met lust en vreugde, dewijl zijne buitengewone diensten zijne ijdelheid streelen, wetende, dat hij daardoor buitengewoon, ja in vele zaken bruikbaar wordt, dan de soldaat van eenig ander wapen. Hij is de *lion* van het garnizoen, hij behoort tot de «*fameux*,» wien niets, wien *niemand* wederstaat. — Met een woord, even als het geheele wapen nog jong is,

evenzoo is ook het materiëel geheel en al frisch en jeugdig. Ijver, lust en moed, fierheid en ondernemingsgeest schitteren overal; en moge Frankrijk al geene oude garde meer hebben, door welke de armee wordt versterkt en waaraan zij een voorbeeld kan nemen, het zijn nu de jonge jagers van Orleans, in welke de fransche soldatengeest zich openbaart in al zijne oorspronkelijkheid, en in die deugdelijkheid, die zelfs de vijand altijd moest eeren. Het zijn de «*Chasseurs d'Orléans*» op welke het leger met fierheid eenen blik werpt, wiens superioriteit het erkent, en aan welke het gaarne de regten van de garde gunt, omdat zij bij dezen troep niet gegrond zijn op den rok met lissen, het schoone gelaat en de slanke gestalte, maar op de voortreffelijkheid, die alleen uit innerlijke deugdelijkheid voortspruit!

B. LEVENLOOS MATERIEEL.

Kleeding, Uitrusting en Wapening.

a) Kleeding.

De Chasseur d'Orléans draagt: 1) in plaats van den bij de linie- en lichte infanterie nog overgeblevenen kapotjas, de *capote tunique*, een tot aan de knie reikende overrok van koningsblauw laken, met een' staande, van voren schuins uitgesneden kraag en puntig uitlopende opslagen op de mouwen, eene rij blanke knopen (9 stuks met het bataillons-nummer boven eenen jagthoorn); op de borst, zeer ruimgelooide panden, en jonquille gele biezen (*passé-poil*) om de kragen, armopslagen, op de borstnaad en op de voor- en achterzijde der panden. De mouwen (en opslagen) worden door twee blanke knoopjes gesloten, en van achteren op de taille bevinden zich eveneens twee blanke knopen met hoorn en nummer. Tot schouderdekking dienen groene franje-epauletten met gele tongen van wol. De karabiniers dragen, voor alle onderscheid, op iedere zijde van den kraag, eene gele granaat (de officieren in zilver). 2) Wijde, van boven geplooide, naar den voet spits toeloopende pantalons van ijzergrauw laken (*gris de fer*), met jonquille gele passepoils en twee zijzakken, welke pantalon van voren wordt toegeknoopt. 3) Zwartlederen slobkousen, die aan de buitenzijde rijggaten hebben en daar met rijgriemen gesloten worden; des zomers witte linnen slobkousen met knopen. 4) Schoenen met riemen. 5) Tot hoofddekkel dient voor alle dienst buiten de kazerne, de *schako-casquette*, een naauwelijks twee handbreed hooge chakot, van eene kegelvormige gedaante, van achteren hooger dan van voren, ongeveer zooals de Oostenrijksche infanterie tegenwoordig draagt, maar nog ligter en smaakvoller dan deze. De chakot zelf is van

dun leder met blaauw laken overtrokken, dat waterdig is; de bodem is van zwart leder, even als de onderrand van den chacot, die omtrent drie duim breed is; de klep staat horizontaal, de stormband is van zwart leder; om den bovenrand van den chacot loopt een gele bies; evenzoo zijn drie naden van het lakensche overtrek, regts, links en van achter met gele biezen bezet. Een gele katoenen agraaf met blanke knoop en de driekleurige cocarde, een groene pompon en het blanke metalen bataillons-nummer, onder de cocarde, vormen de uiterlijke versieringen en onderscheidingsteekens van den chacot. Gewoonlijk wordt hij met een zwart waslienen overtrek gedragen, dat evenwel de groene pompon niet bedekt en waarop het bataillons-nummer geschilderd is. Behalve deze kleedingsstukken heeft de chasseur nog: 6) de *bonnet de police phecyc*, een omtrent anderhalve hand breed hooge blaauwlakensche muts, eveneens van conischen vorm, wier boven- en onderrand, even als de vier zijnaden, met gele biezen bezet zijn, en die met graauw linnen gevoerd en zoo buigzaam is, dat hij gemakkelijk ingepakt kan worden; 7) het blaauwe *veste*, met eene rij blanke knopen met nummers; 8) een *manteau*, ook *cabon* genoemd, een cirkelvormige mantel van zwart gewast linnen, zonder kraag, mouwen of knopen, die ongeveer twee handenbreedte beneden de knie reikt, door middel van een band om den hals wordt vastgemaakt, en zoo wijd is, dat hij, omgehangen zijnde, den man volkomen bedekt, zelfs dan, wanneer hij geheel bepakt is; bij dezen mantel behoort nog 9) de *pélerine* met het hoofddekseel, het laatste van eene waterdige zwarte stof, op de wijze van de schoorsteenvegerskap, die het achterste en bovenste gedeelte van het hoofd digt omsluit en alleen het aangezicht vrijlaat; de eerste, de *pélerine*, van zwart gewast linnen, als korte overmantel over de schouders, tot aan de helft van den bovenarm neêrvallend, belet overal het indringen van het regenwater in den kraag. Wanneer het regenachtig weder is, wordt deze mantel opgerold en als een krans om den bovensten rand van den ransel en het daarop in het foudraal zich bevindende vest gewonden. — Tot de kleine, voor uiterlijke netheid bestemde, monteringstukken van den chasseur behooren, even als bij den linie-infanterist, 10) een zwarte halsdas en 11) een paar van wit katoen gebreide handschoenen, die hij op wacht, op de parade en bij het uitgaan draagt, doch niet bij het exerceren. Volgens het reglement bestaat zijn linnengoed uit: 3 hemden, 2 witte katoenen onderbroeken, 2 paar sokken, 2 zakdoeken en eene witte gebreide slaapmuts.

b) Uitrusting en Wapening.

Tot berging van het linnengoed, dat hij niet aan heeft, van het tweede paar schoenen, van het wasch-, poets- en naaigereedschap, van de reserve-munitie (4 pakjes van 10 patronen) en de reserve-slaghoedjes, dient een zwart lederen ransel, die veel smaller en lager is dan de gewone infanterie-ransel, en met alles wat er in en aan is, slechts 7 kilogrammes weegt. De klep is zoo lang, dat zij, toegegespt zijnde, nog tot aan den onderkant van den ransel reikt; zij is bestemd om te velde den wollen kampeerdeken te bergen, waarvan de chasseur dan voorzien wordt. De zijwanden van den ransel zijn stijf, en onder den bovenkant is uit dunne plankjes een vak gevormd, dat de geheele breedte van den ransel inneemt, om de reserve-munitie te bergen. Buiten op den klep van den ransel wordt het kookgereedschap, door middel van lange, zwarte rondgaande riemen vastgemaakt (1) en op de bovenste smalle zijde ligt, zooals vroeger reeds gezegd is, het vest in het zwartlederen foudraal en de opgerolde mantel. — De ransel wordt aan twee smalle, zwarte riemen gedragen, welke even als bretels in twee armen met ringen en haken uitloopen, waarvan er een gehecht wordt in den haak, die onder den ransel is aangebracht, en de andere met den gordel in verbinding gebragt wordt. Deze gordel bestaat uit zwart, omtrent drie vingers breed leder, en dient tot het dragen van de patroontasch en van den *sabre-yatagan*, ook *sabre-bayonnette* genoemd. Hij wordt van voren met een geel koperen slot gesloten en is voor de bijzondere doeleinden, waartoe hij gebruikt wordt, op de volgende wijze ingerigt: 1) Op de linker zijde bevindt zich een zwartlederen sabeldrager van ongeveer twee handbreed lengte, zooals zich aan eenen officiers-degenkoppel bevindt, welke aan den gordel vastgenaaid, en dus onverschuifbaar is; 2) door middel van een zwartlederen schuif, die zoo breed is als de patroontasch zelve, is deze zoodanig met den gordel verbonden, dat hare bovenrand bijna tot het midden van den gordel reikt; de schuif is niet aan den gordel vastgenaaid, en daardoor kan de patroontasch zoodanig verschoven worden, dat zij zoowel achter onder de taille, als regts voor de heup kan worden gedragen, het laatste voor het gevecht, het eerste voor den marsch. 3) Aan beide zij-

(1) Dit kookgereedschap bestaat uit een eenvoudige blikken schotel met steel en deksel, die juist eene portie bevatten kan, en den man alleen tot eetgereedschap dient, daar de spijzen ploegsgewijze in groote ketels (*narmite*) gekookt, en deze laatsten bij afwisseling door een man van den ploeg gedragen worden.

den van het koperen slot bevindt zich eene verschuifbare geelkoperen schuif met oog, waarin het voorste uiteinde van den ranselriem, dat met een haak voorzien is, wordt ge- haakt. — De *patroontasch* is van zwart, tamelijk zacht le- der, en heeft eene kast, die in drie vakken afgedeeld is, wier beide smalle zijwanden driehoekig gesneden zijn, en die dus naar boven nauwer wordt; deze vorm doet haar beter aan het ligchaam aansluiten en is minder hinderlijk, terwijl het snelle uitnemen der patronen daardoor volstrekt niet wordt verhinderd. Ieder van de beide buitenste vakken bevat 15 scherpe patronen, het middelste dient tot berging van den kretser, den schroevendraaijer en andere benoo- digdheden. Op de voorzijde van het kastje, onder het dek- sel der patroontasch, is een met lamsvel gevoerd zakje tot berging van slaghoedjes aangebragt. De patroontasch kan gemakkelijk van den gordel afgescheiden en dus aan dezen alleen het zijgeweer worden gedragen, hetgeen altijd gebeurt wanneer de jager uitgaat. De *sabre-yatagan* is een wapen, dat even goed tot houwen als tot steken ingerigt is, een weinig langer dan de *sabre-poignard* der linie-infanterie en van geheel eigenaardigen vorm. De kling namelijk heeft de bekende kromming van den moorschen yatagan en loopt in een scherpe punt uit; de greep is van geel koper vervaar- digd; zij heeft op de linker (breede) zijde eene soort van veër tot bevestiging van de sabel op den loop van de buks; de scheede van gepolijst ijzer is regt, en daar deze van onderen puntig toeloopt, veel breeder dan de kling, en kan er met hare kromming gemakkelijk in geplaatst worden. De geheele sabel is, niettegenstaande deze ijzeren scheede, aan- merkelijk ligter dan de gewone sabel van de Duitsche in- fanterie. Tot vuurwapen heeft de chasseur eene buks met 4 trekken, *carabine chasseur* genoemd, de carabinier eene met 6 trekken, die wegens hare grootere afmetingen, tot onderscheiding van de eerste, groote carabine genoemd wordt. Wat vooreerst de *carabine ordinaire* betreft, deze heeft het uiterlijke van een gewone jagerbuks. Zij weegt 10 à 11 pond en is zonder opgeplaatste sabel, 3 voet en 9 duim rijnlandsch, met de sabel 5 voet en 3 duim lang. De trekken van den loop zijn zeer vlak en hebben $\frac{1}{7}$ omgang; de kamer is co- nisch en iets nauwer dan de loop; het kaliber van de ziel is 0,65 rijnl. duimen, dat van den kogel 0,63. Het gewigt van den laatste bedraagt $1\frac{11}{16}$ lood, zoodat er 19 kogels op een pond gaan. Het percussieslot is zonder drukker; het schoorsteentje is, even als bij het infanterie-geweer, op de bovenzijde van den loop bevestigd, en de haan is, even als bij dat geweer, gekromd. Aan de buitenzijde van den

loop heeft men: a) de vizier-inrigting, bestaande: 1) in een vaststaand, regthoekig vizier, met insnijdingen voor de af- standen van 150 en 250 meters (de eerste bestaat in eene cirkelvormige opening, die zich in het midden van het vier- kant bevindt); 2) in een klapvizier met insnijdingen voor 350 (weder in eene cirkelvormige opening) en 500 meters. b) De vizierkorrel voor op den loop; eindelijk c) aan het boven- einde van den loop, regts de toestel om de sabel er op te bevestigen. De laadstok, geheel van ijzer, heeft aan het bovineinde eene versterking (*gros bout*), maar is anders niet onderscheiden van die van het gewone infanterie-geweer. De banden, die, zooals bij het infanterie-geweer, den loop met de lade verbinden, zijn even als het overige beslag van ijzer. De geweerriem is zwart en zoodanig ingerigt, dat de buks over den schouder kan gedragen worden.

De *grootte carabine*, wegens hare grootte en haar gewigt ook wel *fusil de rempart* genoemd, weegt bijna 13 pond, is dus 2 à 3 pond zwaarder dan de *carabine ordinaire*. Haar loop is zoo lang als die van het infanterie-geweer, maar heeft eene veel grootere ijzersterkte. Het kaliber der ziel is 0,79 rijnl. duimen, dat van den kogel 0,77; de laatste weegt 3,2 lood; er gaan dus slechts 10 kogels op een pond lood; even als hare ijzersterkte aanzienlijker is, zoo zijn ook hare 6 trekken dieper dan die van de *carabine ordinaire*; zij heb- ben $\frac{1}{8}$ omgang; de kamer, het slot zonder drukker, de toestel tot bevestiging van de sabel, de laadstok, de lade en het beslag, zijn in het algemeen zooals die van de *ca- rabine ordinaire*; daarentegen is de vizierinrigting in zoo- verre anders, dat het klapvizier drie cirkelvormige openingen met insnijdingen voor 300, 400 en 500 meters heeft, en bovendien nog eene bovenste insnijding voor 600 meters. Aan de kolf van de grootte carabine bevindt zich nog een bijzonder toestel tot verligting van den aanslag, bestaande in eene haakvormige verlenging van de kolfplaat, een ijze- ren pen, die tegen de zwaarte van het voorste gedeelte van het geweer een tegenwigt geeft, terwijl die haak bij het aan- leggen van de kolf tegen den schouder, of (bij groote af- standen) tegen den bovenarm, onder den bovenarm grijpt en deze een vasteren steun bezorgt.

Men heeft bij deze buksen getracht alles zoo eenvoudig mogelijk in te rigten. Men weet niets van hamer, kruid- hoorn of kruidmaat, dus niets van die zaken, welke het laden van de jagerbuksen anders zoo zamengesteld en dus zoo langzaam maken. Er wordt met gewone patronen ge- laden, die voor de *carabine ordinaire* 5, voor de grootte ca- rabine 6 grammes buskruid bevatten, en bij welke de kogel

zich alleen van die van het infanterie-geweer onderscheidt door de spherische gedaante, door den houten klos op welke hij in de papieren huls bevestigd is, en door den pleister, welke die klos of spiegel omgeeft. Het koperen slaghoedje heeft een in vieren gespleten rand en geheel dezelfde gedaante als dat van het infanterie-geweer. Het buskruid is ongelijk en hoekig gekorrelt, en van slechts middelmatige hoedanigheid. Ieder man is voorzien van een geelkoperen ruimnaald, die aan een geelkoperen kettingje op de borst gedragen wordt.

De uniform der officieren onderscheidt zich van die der manschappen door agrafen en boordsel van zilver aan den chakot, door zilveren epauletten met de bekende onderscheidingsteekenen. Voor de verschillende graden, door den zilveren ringkraag, als bijzonder dienstteeken, door een blaauw zijden sjerp met zilveren eikels en knopen, door eene sabel met zilveren gevest, zwartlederen scheede en zilver beslag, die aan den zwartlederen sleepkoppel (op de wijze als die der kavallerie-officieren) gedragen wordt, eindelijk door laarzen in plaats van de schoenen en slobkousen der manschappen. Ieder officier heeft, even als de Beijersche en Hannoversche officieren van de scherpschutters, een signaalfluitje aan een snoer op de borst, eveneens ook ieder onderofficier.

Beschouwt men de hier beschrevene kleeding, uitrusting en wapening van de *Chasseurs d'Orléans* met een kritisch oog, dan zal men, behalve de deugdelijkheid van het materieel en de soliditeit van den arbeid, ook de groote doelmatigheid moeten erkennen die bijna in alle deelen doorstraalt. Van boven af beginnende, dan ontbreekt aan den chakot niets dan eene klep van achteren, om haar tot een volkomen goed, vooral voor een jager doelmatig hoofdkleedsel te maken; hij is te verkiezen boven den casquet en den helm, omdat hij ligter is, niet hinderlijk wordt in het mikken door stormband en een grooten klep, en omdat hij ook in de verte niet zoo hoog in het oog valt als deze; hij overtreft den jagerhoed, dien wij elders in gebruik zien, in ligtheid en netheid; de chakots van andere legers zijn met hem (als jagerhoofddeksel) niet te vergelijken. De *phécy* heeft een' ligten en bevalligen vorm, wordt noch door eene klep, noch door watten, stijfjesel of andere stijfmakende zaken, voor den soldaat lastig bij het verpakken, en voldoet in het kwartier en te velde (1). De *capote tunique* zeer

(1) De officieren van andere legers, welke op reis en op marsch voor hunne mutsen eene bijzondere doos of zelfs een kastje noodig hebben, mogen den franschen jager-officier zijne *phécy* wel benijden.

gemakkelijk, behoorlijk lang en in de panden wijd en ruim aan laken, beantwoordt geheel aan het doel om onderlijf en beenen warm te houden, terwijl zij het bovenlijf en de armen vrij in hunne bewegingen laat; zij is daarbij, daar de plooijen op de heup de taille voordeelig doen uitkomen, een bijzonder net kleedingstuk, waar de jager zeer mede ingenomen is. Dat bij regenachtig weder de geplooidde panden meer water opzuijen dan gladde, en dat op marsch de lengte van den jas lastig aan de beenen wordt, wil men niet als een nadeel in rekening brengen. De broek, in het bovenste gedeelte en in de knie wijd, zonder souspieds, is den man noch bij het loopen en springen, noch bij het leggen, enz., hinderlijk, geven hem in de zijzakken gemakkelijke bewaarplaatsen voor allerlei kleine benoedigheden, waar hij anders geen weg mede weet, en laten, door de wijze van sluiting van voren, de bevrediging van eene behoefte toe, die dubbel oponthoud veroorzaakt, wanneer de soldaat daarbij veel heeft open en toe te knopen. — Voor den ransel van de jagers van Orleans, zal zich ieder infanterist verklaren, omdat zijne kleine afmetingen den man buiten staat stellen iets anders dan het volstrekt noodzakelijke mede te slepen, omdat hij daardoor, wanneer hij voor eenen oorlogsmarsch bepakt is, ligter is dan eenige andere ransel, en omdat hij op eene wijze gedragen wordt, die, als uiterst doelmatig, welhaast algemeen moest aangenomen worden. De ligte, zachte en verschuifbare patroentasch is, niettegenstaande hare kleine afmetingen, voor den jager die met zijne munitie spaarzaam omgaat, zeer voldoende; men zal ze ook den linie-infanterist kunnen geven, wanneer het gelukt hem aan het verstand te brengen, dat ook voor hem goed schieten beter is dan veel schieten. De beide soorten van buksen bewijzen hunne voortreffelijkheid en doelmatigheid door de resultaten die er, zoowel op de schietoefenplaats, als in het gevecht, mede zijn verkregen, en men zal de *grootte carabine*, met haar nog werkzaam schot op bijna 900 passen, in weerwil van hare zwaarte, de voorkeur moeten geven boven alle andere in de legers gebruikelijke draagbare vuurwapenen. De karabinier stelt in dit wapen een onbepaald vertrouwen, hij draagt het liever dan de lichtere buks van den chasseur, daar hij weet, hoeveel hij er door in waarde stijgt, en hoeveel vreeslijker zijne carabine voor den vijand is, dan de andere. Door de eigenaardige kromming van den *sabre-yatagan*, heeft men zich voorgesteld hem des te meer aan het doel van een blank wapen te doen beantwoorden, dewijl hij daardoor als stootwapen bruikbaar blijft. Dit toestemmende, zal men intusschen de blanke en blinkende scheede niet in harmonie

kunnen vinden met eene kleeding en uitrusting, bij welke anders alles vermeden is, waardoor de man reeds in de verte ligt ontdekt kan worden. Houdt men de ijzeren scheede, bij gelijke zwaarte, wegens haar' langeren tijd van duur, voor voordeeliger dan de lederen, men kon ze toch op velerlei wijze een donker, of ten minste een dof aanzien geven, en daardoor dat gebrek ligt verhelpen. De wijze van dragen van dit ziggeweer op de linker heup, kan niet gemakkelijker zijn. Aan den mantel van gewast linnen verdient, behalve de pelerine met den kap, die het achterhoofd tegen nat en koude beschermt, en de ontbrekende achterklep van den chakot op deze wijze vervangt, ook nog de geringe zwaarte onze goedkeuring, doch de stof waarvan hij vervaardigd is, beantwoordt in het geheel niet aan het vereischte van lange bruikbaarheid en van verwarming, terwijl hij slechts zoolang tegen den regen beveiligd als hij onverteerd blijft, hetgeen uit den aard der zaak niet lang het geval kan zijn. Daar de jager ook nog eene wollen kampeerdeken te velde mede neemt, en het mouw-vest, waarvan hij, behalve de *capote tunique*, nog voorzien is, ongetwijfeld gemakkelijk hieronder kan aantrekken, zoo zouden, wanneer men den mantel geheel liet wegval- len, deze stukken en de bijbehouden kap-pelerine hem nog beter voor het bivouac uitrusten, dan de linie-infanterist uitgerust is, wiens kapot slechts weinige handenbreed langer is dan de *capote tunique* des jagers, en die met deze alleen en het daaronder aan te trekken vest of de uniform, tevreden moet zijn. De korte halve laarzen welke de Pruisische en Beijersche, en ook eenige andere duitsche infanterieën dragen, verdienen de voorkeur boven de schoenen met lederen slobkousen, die veel tijd tot digtrijgen behoeven en moeilijk zacht te houden zijn. Het doel van de slobkousen: den voet slechts ligt te bekleeden en daardoor het marcheren gemakkelijker te maken, gaat verloren bij naauwsluitende, ver over den enkel reikende lederen slobkousen, en wij begrijpen niet, waarom men, in plaats van deze slobkousen, die toch elk oogenblik nieuwe souspieds en nieuwe riemen noodig hebben, en die door de rijggaten zooveel tijd tot aantrekken vorderen, niet de meer gemakkelijke en zeker ook goedkoopere halve laarzen van de bovengenoemde infanterieën heeft aangenomen, op een oogenblik dat men de lakensche slobkousen afschafte. Moge men onder andere, in deze beoordeeling niet genoemde kleeding- en uitrustingsstukken, den Franschman gaarne zijne slaapmuts laten, zoo moet men hem daarentegen menig ander, bij hem tot de voorgeschreven uitrusting behoorend

stuk, benijden, bij voorbeeld: de onderbroek, die zoozeer te verkiezen is boven de linnen broekvoering, de zakdoeken en de sokken, en vooral den handdoek, dien hij in het veld en op het bivouac medeneemt, waar menig ander sol- daat de zon, of wanneer deze niet schijnt, eenig ander minder verkieslijk kleedingstuk moet ter hulp nemen, om zich na het wasschen af te droogen.

V. Militaire vorming.

A. DE TAKTISCHE VORMING.

De jager-bataillons worden zoowel voor het geslotene als voor het verstrooide gevecht gevormd. De in dit opzigt gevolgde methode heeft zijne afdeelingen: a) in de *école du soldat*, b) in de *école du peloton*, en c) in de *école de bataillon*. Wij zullen hier uit deze drie scholen de wezenlijkste punten overnemen, om geheel te kunnen overzien, hoe zich deze troep vormt en wat van haar wordt gevorderd.

a) De *école du soldat*. Deze houdt zich bezig met de vorming van den enkelen man, tot op de zamenvoeging van 8 tot 12 man, en is verdeeld in drie afdeelingen, en deze weder in vijf lessen. In de vijf eerste lessen (de eerste afdeeling) leert de soldaat de houding, de wendingen, de grondregels der onderscheidene soorten van marschen, en eindelijk het springen en loopen. In de vijf volgende lessen (tweede afdeeling) worden hem de handgrepen, de lading en het bajonetvechten geleerd. In de vijf laatste lessen (derde afdeeling) worden 8 à 12 man te zamengevoegd, en aan dezen geleerd de rigting, den marsch in front en de schuinsche marsch, in de verschillende soorten van passen, de marsch uit de flank, de zwenkingen en veranderingen van directie, en worden zij geoefend in den looppas (*pas gymnastique*) en het springen en loopen met wapens en bepakking op gelijk en ongelijk terrein. — Op iedere les volgen opmerkingen om het nut der daarin voorgestelde grondbeginselen te be- toogen; ook moet de onderwijzer de uitvoering te gelijker- tijd met de verklaring van den regel doen gepaard gaan. Ten opzichte van de positie, doen wij hier alleen opmerken, dat de soldaat niet vrij voor zich uitzien, maar de oogen op omtrent 15 passen voor zich op den grond moet rigten; ten opzichte van de wendingen: dat zij worden uitgevoerd zonder dat de manschappen daarbij arm aan arm in het gelid blijven. Er zijn vier verschillende soorten van passen voor den marsch: 1) de gewone pas, *pas ordinaire*, wiens lengte 65 centimeters (1'11,4" rijnl.) en snelheid 76 in eene minuut bedraagt; 2) de gezwinde pas, *pas accéléré*,

heeft dezelfde lengte (1) als de vorige, maar eene snelheid van 1,10 in de minuut (de pas is ook de langewegspas, *pas de route*); 3) de looppas, *pas gymnastique*, wiens lengte 83 centimeters (2' 6" rijnl.) en wiens gewone snelheid 165 in de minuut bedraagt, die evenwel tot 180 klimt, en met welke eenen afstand van 4000 meters ($\frac{1}{2}$ duitsche mijl) in 27 minuten kan worden afgelegd; 4) de loop, *la course*, die gebruikt wordt op kleine afstanden, waar het op de grootstmogelijke snelheid aankomt, zonder inachtneming van lengte of tijdmaat. De *pas ordinaire* wordt bij het onderwijs der rekruten en bij parades gebruikt; de *pas accéléré* in alle gevallen waar hij alleen kan gebruikt worden; de *pas gymnastique*, waar groote afstanden in den kleinst mogelijken tijd moeten worden afgelegd, of waar de omstandigheden snelle bewegingen vorderen; de *course* eindelijk, zoo als reeds gezegd is, om korte afstanden in den kortsten tijd af te leggen. De *pas gymnastique* wordt het meest geoefend, niet zoozeer waarschijnlijk om hem in ernstige gevallen in die mate aan te wenden, als wel om den troep vooral hoogst beweegbaar te maken, hem, om met de *Sportsmen* te spreken, in *training* te zetten, en hem daardoor in enkele bijzondere gevallen de noodige vaardigheid te doen verkrijgen, b. v. waar het er op aankomt, schielijk eene belangrijke positie in te nemen, den vijand daarin voor te komen, schielijk ter hulp van een' in gevaar zijnden troep te snellen, den vijand hier of daar door eene plotselinge verschijning te verrassen, enz., en alzoo meer diensten te kunnen bewijzen dan eene gewone infanterie kan doen.

Welligt, en ook niet ten onregte, gelooft men in den soldaat het gevoel van onweerstaanbaarheid en hoogere waarde, dat bij hem door de wapens reeds wordt opgewekt, en den krijgsmanszin, die hem door de natuur reeds gegeven is, te verhoogen, door al zijne bewegingen den stempel te doen dragen van impétuositeit, van energie, van stormgeweld. Daar de vlugge exercitiën van deze bataillons, hunne in den welgeoefenden looppas, uitgevoerde evolutiën, hunne met verrassende snelheid en orde uitgevoerde loopmarschen reeds den toeschouwer treffen en wegslepend op hem werken, zal men zeker niet ten onregte daaruit besluiten, dat een en ander op de uitvoerders dezelfde werking doet. — Men ziet een bataillon met pak en zak eene halve duitsche mijl in

(1) De geringe lengte van dezen pas moet bij de in Duitschland meest gebruikelijke pas van 24" rijnl. (omtrent 77 centimeters) zeer opvallend zijn. Dit heeft zijnen grond welligt daarin, dat de fransche soldaat de voet bij den marsch niet strekt, maar met een gebogen knie op den grond zet en daarom weinig terrein wint.

minder dan een half uur afleggen, en wordt geen' uitgeputten, geen' ademloozen gewaar wanneer het doel bereikt is; men ziet het, dadelijk daarop, als een troep kavallerie in den snelsten gang, op de exercitieplaats rondloopen, uit de linie- in de tirailleurstelling en omgekeerd overgaan, zonder stilstand, zonder pause, altijd in den draf, maar toch altijd met orde, alles met ijver en levendigheid, maar toch ook met die ernst en die stilte, welke het bewijs van eene goede discipline zijn; — men ziet eindelijk hetzelfde bataillon, dat misschien drie uren lang met zooveel inspanning geëxerceerd heeft, met eenen vluggen *pas de route* terugkeeren, opgevroljkt door de toonen van een welbezet hoornmuziek, aangespoord door den bijval en de bewondering, die hem met woorden of zichtbare bliken uit de toestroomende menigte gegeven worden, geelectriseerd door de bliken, welke hem uit de vensters of van achter verbergende gordijntjes, uit schoone oogen tegenschitteren. Geen achterblijver is er in zijne rijen, geen die eenig spoor van afmatting verraadt; dat ware gezondigd tegen de wapeneer, die den jager zoo dierbaar is! De looppas is de proefsteen voor de geschiktheid om in dit korps te dienen. Wie aan de eischen van dien pas niet kan voldoen (1), die kan ook geen jager blijven, en ten dezen opzichte wordt even streng met de officieren gehandeld als met de manschappen. Grijsaards en dikbuiken, bij de linietroepen in alle graden en met alle mogelijke variatiën voorhanden, en zelfs (de grijsaards ten minste) niet zeldzaam, zijn bij de jagers eene onmogelijkheid. Hier moet de oudste kapitein nog de veerkracht van den jongeling hebben; hij moet den *pas gymnastique* even lang en vlug maken als de jongste jager zijner compagnie.

De grondregels van dezen marsch zijn volgens het reglement de volgende: Het bovenlijf wordt een weinig teruggetrokken, zoodat het gewigt daarvan altijd op den voet, die op den grond staat, draagt, terwijl de andere voet vooruit wordt gebragt; de voorgebragte voet wordt gestrekt en de grond zooveel mogelijk alleen met de punt van den voet en het voorste gedeelte van de voetzool aangeraakt; de beweging is halfspringend en halflopend; de mond wordt dichtgehouden en zooveel slechts mogelijk, door den neus geademd; de vrije hand wordt in de zijde gebragt.

Ten opzichte van de handgrepen, valt aan te merken: dat de buks in de geslotene stelling, of hoog in den regter arm wordt gedragen, of op den regter schouder, in het laatste

(1) De rekruten moeten het zóóver brengen, dat zij 2 mijlen (*lieues*) in 60 minuten met wapens en bepakking kunnen afleggen.

geval vlak liggende, het slot naar beneden, de regter hand plat op de kolf liggende, terwijl zij in het verstrooide gevecht los in de regter hand wordt gedragen, en slechts bij de bewegingen in den looppas op den schouder wordt gebragt; ten opzichte van de lading: dat de kolf tusschen de beenen wordt gebragt en op den grond gezet, dan de patroon gevat, afgebeten en het kruid in den loop gestort, daarop het papier dicht boven den kogel met de tanden afgescheurd, den kogel met spiegel en pleister, met den duim in de monding gedrukt, dan de laadstok getrokken, omgedraaid, met zijn dik einde de kogel vast naar de kamer gedrukt en twee- of driemaal sterk aangezet, de laadstok daarop weder op zijne plaats gebragt, de buks, als voor het vaardig maken, op de regter heup gebragt en het slaghoedje opgezet; ten opzichte van het vaardig maken: dat het op de pruisische manier geschiedt, de greep dus tegen de regter heup ligt, de tromp ter hoogte van het oog, de regter hand omvat de greep, de linker ondersteunt het geweer omtrent ter hoogte van het zwaartepunt. Voor het aanleggen (1) en mikken bestaan geene van de bekende regels afwijkende grondregels, doch de op zich-zelf staande jager mag ook van de volgende wijze van aanleggen gebruik maken: de kolf vast tegen den schouder, de linker hand onder den beugel, de linker arm dicht aan het lijf, de linker elleboog op de heup gesteund, de regter elleboog ter hoogte van den regter schouder, de duim van de regter hand langs de lade, het middelste lid van den voorsten vinger aan den trekker, het hoofd, naar gelang van den kleineren of grooteren afstand van het doel, meer of minder op de kolf neêrgebogen, de regter voet 22 centimeters (ongeveer 8 duim rijnl.) teruggetrokken, de regter knie een weinig gebogen, het ligchaam iets teruggetrokken. — Het vuren geschiedt ook in de geslotene stelling altijd zonder kommando. Na het kommando *joue!* (aan), trekt ieder man af, zoodra hij gemikt heeft. Het vellen van de buks, hetwelk door het opzetten van de sabel voorafgegaan wordt, geschiedt als bij de infanterie. — Het bajonetvechten wordt volgens dezelfde grondregels als in Duitschland onderwezen.

b) De *école de peloton* bevestigt den jongen soldaat in het geleerde en bereidt hem tot de exercitiën en manoeuvres in het bataillon voor. Zij is in 6 lessen verdeeld en bevat alles, wat van het peloton in het bataillon, zoowel in ge-

slotene als in verstrooide orde gevorderd wordt. Voor het laatste bestaat onder den titel: *Instruction pour les tirailleurs*, eene uitvoerige instructie, die hieronder volgen zal, terwijl wij alles kunnen voorbijgaan wat in de pelotonsschool op de geslotene orde betrekking heeft, daar c) *école de bataillon*, volledig aantoon, wat in de voorgaande geleerd wordt. Nadat wij in II. en III. reeds gezegd hebben, hoe een jager-bataillon geformeerd en gerangeerd wordt, moeten wij nog aantoonen, welke plaatsen de officieren, onder-officieren en hoornblazers in het *en bataille* geformeerde bataillon innemen. 1) De bataillons-chef, achter het midden van het bataillon, 30 passen achter het opsluitend gelid; 2) de adjudant-major, achter het midden van het regter half-bataillon, 8 passen achter het opsluitend gelid; 3) de adjudant-onder-officier, eveneens achter het midden van het linker half-bataillon; 4) de officieren en onder-officieren blijven bij hunne kompaniën (pelotons) en plaatsen zich als volgt: de kapitein op den regter vleugel zijner compagnie (peloton) (1). De luitenant als rotsluit 2 passen achter het midden der 2^e sectie, de sous-lieutenant achter het midden der 1^e sectie; de sergeant-majoor achter de 2^e sectie, links naast den luitenant, de eerste sergeant achter den kapitein, op den regter vleugel van het 2^e gelid (hij wordt onderscheiden door den bijzonderen naam van « *sous-officier de remplacement* » en is de « *guide de droite* » van het peloton, de tweede sergeant achter den linker vleugel der 2^e sectie (deze is de « *guide de gauche* » van het peloton), de derde sergeant als rotsluit 2 achter den regter vleugel der 2^e sectie, de vierde sergeant achter den linker vleugel der 1^e sectie als rotsluit 2, de vijfde sergeant (onder de benaming « *instructeur du tir* ») achter den regter vleugel der 1^e sectie als rotsluit 2, de fourier achter de 1^e sectie, regts naast den sous-lieutenant, eveneens als rotsluit 2. Bij het 8^e peloton staat de 2^e sergeant op den linker vleugel van het eerste gelid. De hoornblazers van het bataillon staan op vier gelederen, 20 passen achter het opsluitend gelid, achter het midden van het 5^e peloton, de *clairon-major* voor hen, de *clairon-caporal* op den regter vleugel.

De vaandeldrager staat met zijne bedekking (garde) op den linker vleugel van de 2^e sectie van het 4^e peloton. Deze

(1) Wanneer de kapitein bereden is, staat hij 10 passen achter het midden zijner compagnie, en de luitenant neemt zijne plaats op den regter vleugel in. De ontbrekende kapitein wordt altijd vervangen door den luitenant zijner compagnie, wanneer deze evenwel ook ontbreekt, dan neemt niet altijd de sous-lieutenant het kommando over, maar de bataillons-kommandant kan, wanneer hij het goedvindt, een luitenant van eene andere compagnie daartoe bepalen.

(1) De aanleg geschiedt regtuit of schuins regts of links; in het eerste geval is het een « *feu direct*, » in andere gevallen « *feu oblique à droite* » of « *à gauche*. »

bedekking bestaat uit 8 korporaals, van welke iedere compagnie er één en wel van de besten geeft. Zij staan op drie gelederen, waarvan de beide eersten in het bataillon staan, en het derde gelid met het opsluitend gelid gerigt is. De vaandeldrager staat in het 1° gelid.

Ieder bataillon heeft twee generale guides, welke uit die sergeanten gekozen worden, die het beste voorkomen en de grootste juistheid in den marsch hebben. Een, de *guide général de droite* staat achter den rechter vleugel van het eerste, de andere, de *guide général de gauche*, achter den linker vleugel van het 8° peloton, beiden gerigt met het opsluitend gelid.

Gaan wij nu tot de bataillons-school zelve over, dan komen wij eerst tot hetgeen zij van de officieren en onder-officieren vordert. De bataillons-kommandant, luidt het in de instructie dienaangaande, is verantwoordelijk voor de instructie der officieren, onder-officieren en soldaten. Zij moet zóó worden ingerigt, dat op den tijd van de groote inspectie alles is doorgewerkt, wat de bataillons-school voorschrijft. De soldaten- en pelotons-school gaan deze laatste vooraf, en worden geleid door den kapitein, die voor zijne compagnie daaromtrent verantwoordelijk is. — De bataillons-kommandant moet, onder medewerking van den *instructeur du tir*, al de officieren in de regels van het schieten grondig onderwijzen, en met hen ook de reglementen voor de soldaten-, pelotons- en bataillonsschool doorloopen, om hen in de grondregels daarvan te bekwamen, ten welken einde hij hen verzamelen moet, zoo dikwerf hij het dienstig acht. — Geen officier wordt voor bekwaam gehouden, die niet in staat is, alles wat in de verschillende reglementen voorkomt volkomen te kunnen kommanderen en verklaren. Het spreekt van-zelf, dat niet het woordelijk van buitenleeren, maar volledig begrip van hem gevorderd wordt. De bataillons-kommandant moet de officieren dikwijls oefenen in het marcheren en het schatten van afstanden, en er zich met zorgvuldigheid op toeleggen, dat zij in beiden de noodige bekwaamheid verkrijgen. Ook oefent hij ze met zorg in den *pas gymnastique* en het schieten naar de schijf. — Wat de onder-officieren aanbelangt, deze moeten in de soldaten- en pelotonsschool volkomen bedreven zijn, de regels van het tiraileren en schieten nauwkeurig kennen, de handgrepen en alle soorten van marschen nauwkeurig uitvoeren, en ook bij het vuren goede diensten kunnen bewijzen. De adjudant en adjudant onder-officier zijn speciaal belast met de instructie der onder-officieren en hunne praktische vorming en oefening. De laatsten worden te dien einde uit het geheele bataillon tot een peloton tezamen-

voegd, alsdan met zorg geoefend en afwisselend als pelotons-kommandanten, sectie-kommandanten en guides ingedeeld, om in deze bijzondere betrekkingen zekerheid te verkrijgen. De korporaals moeten zoo bedreven zijn in de soldatenschool, dat zij enkele rekruten daarin kunnen onderrigten; zij worden daarin onderwezen door den onder-adjudant, onder opzigt van den adjudant. — De *instructeur du tir* geeft de onder-officieren en korporaals theoretisch en praktisch onderrigt in het schieten naar de schijf, in het uit elkander nemen en ineenzetten van de wapens, in de wijze hoe zij behandeld moeten worden, enz., en is er voor verantwoordelijk, dat ieder daarin de noodige vastheid erlangt.

Tot de taktische vormen overgaande, welke de bataillonsschool aan de jager-bataillons voor de *gesloten orde* voorschrijft, vinden wij, met uitzondering van de rangschikking, de handgrepen en de menigvuldige aanwending van den *pas gymnastique* bij de evolutiën, volkomene overeenstemming met die der linie-infanterie, tot welke verrigtingen de jager-bataillons ook geheel in staat zijn, daar hunne vuurwapens tot het gebruik in het gesloten gevecht, in zoo verre volkomen geschikt zijn, dat zij bijna even gemakkelijk te laden zijn als de infanterie-geweren. Wij zien deze bataillons dan ook even juist als de linie-bataillons in linie exerceren, en dezelfde lessen uitvoeren die voor dezen reglementair zijn voorgeschreven. Veronderstellende, dat onze lezers met het fransche exercitie-reglement over het algemeen bekend zijn, houden wij ons met de beschrijving der verschillende formatiën en evolutiën (bij welke het, zooals bekend is, aan veel overtolligs niet ontbreekt) niet verder op (1), en roeren de verschillende hieronder volgende wijzen van vuren alleen dáárom kortelijk aan, om te doen zien, hoe ook hier diezelfde overeenstemming met de linie-infanterie heerscht. In het gesloten bataillon worden de volgende vuren gebruikt: a) het *pelotonsvuur*, hetwelk gekommandeerd wordt door den pelotons-kommandant, na het kommando van den bataillonss-kommandant: 1) *Feu de peloton*, 2) *Commencez le feu!* en eerst uitgevoerd wordt door de onevene pelotons, beginnende met het 1° en doorlopende tot het 7°; b) het *half bataillonvuur*, hetwelk op het kommando van den bataillonss-kommandant: 1) *Feu de demi-bataillon*, 2) *demi-bataillon de*

(1) Ten opzichte van de carré-formatiën moeten wij opmerkzaam maken op het onderscheid, dat de tweegelederen-stelling van de jagers te weeg brengt, vergeleken met de driegelederen-stelling van de linie-infanterie. De gewone carrés van de jagers zijn op twee gelederen, maar er worden ook carrés op vier gelederen geformeerd, door de gelederen te verdubbelen.

droite (gauche), 3) *Armez*, 4) *Joue!* afwisselend door de beide halve bataillons uitgevoerd wordt; *c)* het *bataillons-vuur*, hetwelk op het kommando: 1) *Feu de bataillon*, 2) *Bataillon*, 3) *Armez*, 4) *Joue!* door het geheele bataillon wordt uitgevoerd; *d)* het *tweegeledeervuur*, bij hetwelk op het kommando: 1) *Feu de deux rangs*, 2) *Bataillon*, 3) *Armez*, 4) *Commencez le feu!* de regter vleugel van ieder peloton eerst vuurt, dan de tweede, zoodra de eerste het geweer vlak heeft genomen, en zoo voort tot aan den linker vleugel (1); *e)* het *geledeervuur*, hetwelk op het kommando: 1) *Feu par rang*, 2) *Bataillon*, 3) *Armez*, 4) *Deuxième rang*, 5) *Joue!* eerst door het tweede gelid, en zoodra er weder eenige geweren geladen zijn, op het kommando: 1) *Premier rang*, 2) *Joue!* door het eerste gelid, en zoo bij afwisseling uitgevoerd wordt. — Het kommando tot ophouden van het vuur, wordt altijd door een hoornsignaal gegeven; het afvuren zelf geschiedt ook in het gesloten bataillon, altijd zonder kommando, na *Joue!* vuurt de soldaat zoodra hij gemikt heeft. — Den bataillons-kommandant is aanbevelen, het tweegeledeervuur, «*daar dit in den oorlog het meeste voorkomt*» eene bijzondere opmerkzaamheid te wijden, het met zorg te beoefenen en er op te letten, dat het met de noodige nauwkeurigheid worde uitgevoerd. Evenzoo moeten gezegde kommandanten de grootste opmerkzaamheid aan den marsch in kolonne en in bataille wijden, en niet verzuimen nu en dan bij inversie te exerceren, opdat de manschappen ook in dezen ongewonen vorm zich met juistheid weten te bewegen. De sabel wordt alleen opgezet, wanneer er aangevallen moet worden, of wanneer men zich bereidt tot de verdediging tegen de kavallerie, dus bij de *carré-formatie*; de bataillons-kommandant laat daartoe door den hoorn het signaal: *bayonnette au canon* geven, waarop ieder deze beweging uitvoert, en dan de buks weder in de positie brengt, waarin zij gedragen werd.

(1) Deze opvolging heeft alleen plaats in den beginne voor het eerste vuur; later laadt en vuurt ieder man, zonder zich naar den anderen te regelen.

(Het vervolg hierna.)

Militärische Briefe

REIMS

VERSTORBENEN

AN

SEINE NOG LEBENDEN FREUNDE.

ACHTTIENDE BRIEF.

Olympus, den 20sten November 1838.

Inleiding. — Het tweede Olympische tijdvak. — Den afgestorvene worden nieuwe voorregten verleend. — Hoe men met hem briefwisseling kan houden. — De *camera obscura* van CHARON. — Invloed der hemelsteekenen op de lotgevallen der menschen. — De kreeften en schorpiennen onder de menschen. — Levensgeschiedenis in voorstelligen.

Het eerste Olympisch tijdvak, dat, naar bovenmaansche tijdrekening, uit zeven gewone jaren bestaat, is thans voorbij, en ik verheug mij over menig voorregt, waarnaar velen mijner lotgenooten langen tijd te vergeefs gezucht hebben. Uit de oude geschiedenis is u, mijn geleerde vriend, bekend, waarom de Grieken bij vierjarige, en de Romeinen bij vijfjarige tijdvakken rekenden. Bij ons, bewoners van den Olympus, is het getal zeven van veel grooter gewigt, want het wordt voor ons of een goed, of een noodlottig getal, al naar dat wij trachten de aardsche zwakheden af te leggen. Hij die in het derde zevenjarig tijdvak niet aanmerkelijk in verbetering is vooruitgegaan, brengt het vierde in de opperzalen van Tenare door, of daalt aan het einde van hetzelfde of nog lager af, of wordt weder in genade aangenomen, somwijlen zelfs uit reizen, dat is, naar de aarde gezonden, waar hij als een ephemer verschijnsel zeven jaren lang onder verschillende gedaanten rondwandelt, maar doorgaans weinig genoegen er bij smaakt. Keert hij dan naar den Olympus terug, dan wordt nopens hem een streng onderzoek gedaan, en wee hem! als hij niet kan aanwijzen, dat hij van zeven ernstige verzoeken er zes gelukkig heeft doorgestaan. Wat in een ongunstiger geval met hem wordt aangevangen, moet ik u heden nog verzwijgen.

MERCURIUS die mij gisteren het genadig besluit van JUPITER overbragt, scheen met den aard der mij toegekende nieuwe voorregten niet zeer tevreden. Hij had gehoopt dat het mij nu vergund zou geweest zijn, vrijwillige uitstapjes naar de aarde te maken, om de handelingen en werkzaamheden mijner achtergelatene vrienden onbemerkt gade te slaan, en hen in velerlei opzigten behulpzaam te zijn (1). Maar de censor op den Olympus moet bezwaren ten mijnen laste gehad hebben, dat ik mij, namelijk, niet altijd strikt aan de mij gegeven aanwijzingen gehouden had, en JUPITER, die het hem overreikte zondenregister mijner correspondentie met u en andere goede vrienden, door een wat beslagen bril gelezen had, heeft het dien ten gevolge noodig geoordeeld, de pen te halen door eenige mij reeds toegedachte voorregten.

Intusschen ben ik toch zeer verheugd, dat ik nu ook antwoord van mijne vrienden bekomen kan, wel niet op de bij u gebruikelijke wijs, maar toch zóó dat onze briefwisseling niet zoo eenzijdig als tot nu toe behoef te zijn. Gij, mijn vriend, ontvangt mijne brieven onveranderd door den Olympischen postadelaar, met

(1) Men vergelijk hiermede het begin van den zevenden brief.

(Aann. van den Duitschen Uitgever.)

of zonder leemten der censuur, naar het de heilige Hermandad believeu zal, want ook zij is op dit oogenblik nog niet boven menschelijke zwakheden verheven. Wilt gij mij echter een antwoord doen toekomen, schrijf het dan met sympathetische inkt op perkament, leg dat perkamentblad bij het licht der volle maan op uwe schrijftafel, en plaatst er een trechter boven op, wier huis met een dwarsstuk, juist tegen het midden van de volle maan gekeerd is. Zoodra dit is geschied, zult gij een zacht geruisch, als van een zijden kleed langs de gordijnen schuivende, vernemen; dit geruisch is niet anders dan het ontvlugten der woorden door de trechterbuis, welke woorden zich vervolgen, na weinig minuten, hierboven op mijne schrijftafel weder in de vorige orde scharen, waardoor de brief ook voor mij leesbaar wordt. Ik twijfel niet of gij zult bij de eerstkomende volle maan reeds eene proeve hiervan nemen.

Voorts heb ik nu ook toegang tot CHARON's zoogenoemde *Camera obscura*, waardoor ik voortaan de handelingen en bemoeijenissen der aardbewoners op vele plaatsen ook *en détail* zal kunnen gadeslaan, iets dat mij tot dusver slechts ten opzichte van enkele personen vergund was, met wien ik toevallig in magnetisch rapport stond. Gij kunt wel nagaan, dat ik van deze vergunning terstond gebruik maakte. Deze *camera obscura* is eene uitvinding van CHARON zelve en een waar meesterstuk. Ik vermeen u reeds gezegd te hebben, dat CHARON eigenlijk zoo wat een soort van hemel- en hel-portier is, alhoewel menig afgestorvene, door middel van een bijzonder rescript, langs buitengewonen weg, aan de plaats zijner toekomstige bestemming aanlandt (1). Op CHARON ligt tevens de verpligting, de aankomenden te onderzoeken, te classificeren, en hun de verdere marschroute op te geven. Nu heeft hij wel, door langdurige oefening, eene zeer groote ervaring bekomen, en eene scherpzinnigheid verkregen die ieder minister van politie hem mogt benijden, maar in vroegere tijden hebben er toch vergissingen plaats gehad, want gij kunt u gemakkelijk voorstellen dat de toevloed dikwijls zeer groot is. Dit had natuurlijk ten gevolge, dat de verkeerd gedisloqueerde afgestorvenen spoedig weder in andere kwartieren moesten worden gelegd, en te vroegtijdig doorzigt in vele zaken bekwamen, die hun nog onbekend moesten blijven; de plaatselijke gezagvoerders bragten deswege dan ook klagten bij JUPITER in, die, gelijk men weet, een groot voorstander van orde is, en wil dat ieder op zijne plaats sta. In de jaren 1812 en 1813 nu moet er zulk een verbazende toevloed van afgestorvenen hebben plaats gehad, dat CHARON op middelen moest bedacht zijn om eene eenvoudiger classificatie in te voeren. Hij won het eerst den raad in van eenige beroemde mathematici, die gelijk bekend is, alles vermeenen te kunnen berekenen, en besloot, naar aanleiding van hunne meening, de verdienste van ieder nieuw aankomende naar een specifiek gewicht te normaliseren. Het is mij niet bekend geworden naar welke beginselen hij bij deze normalisatie te werk ging. Eene groote weegschaal werd nu ijlings gemaakt, waarop duizend menschen konden plaats nemen; men deelde het getal met het bedrag van het gewicht, verkreeg daardoor voor ieder individu een *gemiddeld getal* en bepaalde daarnaar deszelfs verblijf. — CHARON was regt in zijn schik met dit nieuw hulpmiddel, vermeende nu de verdienste van iederen aankomeling met mathematische zekerheid te hebben bepaald, en was zijnen raadgevers zeer dankbaar, daar hij hun thans de kruidnooten — hunne dagelijksche kost — gezuikerd deed toekomen.

(1) Eene bijzondere aanwijzing van deze geheime mededeeling is in geen der vorige brieven te vinden.

(Aann. van den Duitschen Uitgever.)

Die vreugd was echter kort van duur. Deels zal de gewigtsbepaling de maat van ieders verdienste wel niet zeer naauwkeurig gegeven hebben, deels werd door het gemiddeld getal alle gerechtigheid te kort gedaan. De goede kwam met den booze in dezelfde klasse, en dit stelsel van nivellering leidde tot de schreeuwende onregtvaardigheden. NEMESIS, die met de controle was belast, maar tijdens de invoering van dit nieuwe weegstelsel op Helgoland de zeebaden gebruikte, om weder te bekomen van de inspanningen harer moeilijke taak, vond bij haar terugkeer zoo vele en zoo lijvige stukken, met allerlei reclamatiën, dat zij het getal harer referendarissen vertiendubbelen moest, en CHARON, tot straf voor deze nieuwigheidszucht, de buitengewone kosten uit zijne eigene beurs moest betalen.

De hemel- en hel-portier wierp zich, in de angst zijns gemoeds, in de armen der scheikundigen, die hem eene amalgamatie-proefneming voorstelden, welke door eene afscheidingsbewerking van het goede en booze moest gevolgd worden. Het denkbeeld om alle menschelijke deugden en gebreken met kwik in verbinding te brengen, was origineel, want de veranderlijkheid of het verharden zijn voor beiden de gewigtigste factors. Ik kan u niet zeggen hoe deze nieuwe kwik-amalgamatie zich toegedragen heeft, doch CHARON heeft waarschijnlijk de booze eigenschappen op dezelfde wijs uit zijne rekruten «uitgekwiikt,» als hij bij het verkrijgen van zijn gas deed (1), en het overschot daarmede vergeleken.

Maar ook deze handeling beantwoordde niet aan het oogmerk, ofschoon ieder individu met zooveel zorg met kwik vermengd en uitgekwiikt zou geworden zijn, als op vele plaatsen thans met de granaten wordt gehandeld. Men verkreeg namelijk slechts een maatstaf ter beoordeeling der *tegenwoordige* morele waarde van de aankomelingen en al het goede of kwade dat zij in vorige tijden hadden uitgevoerd, kwam niet meer in aanmerking. NEMESIS wilde intusschen dat ook het verledene in rekening werd gebragt, en behield zich de nadere bepaling voor, in hoever zulks de rekening zou verminderen of vermeerderen. «De mensch,» meende de hoogaanzienlijke vrouw, met haar hoog ernstig voorkomen, «is zulk een weifelbaar schepsel, dat de omstandigheden waaronder hij geboren wordt en blijft voortleven, den grootsten invloed op hem uitoefenen; men moest derhalve een overzigt hebben van zijn geheel leven, om hem te kunnen beoordeelen en vonnis over hem te vellen.»

CHARON vernam deze verklaring in stille wanhoop. Het ging hem als een optredend schrijver, die met trotsch zelfvertrouwen zijn' eersten arbeid wereldkundig maakt, op onverdeelde bijval rekt, maar zich weldra van kunstkenneren hoort toevoegen, dat zijn werk vol gebreken is, dat het doel geheel mislukt is. Nog thans ontrollen den ouden tranen van tusschen de sterk behaarde oogleden, als hij aan de hem gedane verwijtingen denkt, doch hij is openhartig genoeg om er bij te voegen, dat hij ze wel verdiend heeft. «Dat komt van die ellendige geleerdheid,» zeide de trouwhartige oude tot mij, toen ik het verhaal van den oorsprong zijner *camera obscura* uit zijnen mond vernam; «de geleerden willen alles weten, alles bewijzen, en zijn door eigenwaan verblind. Had ik mij niet blindelings aan hen toevertrouwd, dan zou ik zelf wel eene uitkomst gevonden hebben, 't welk mijne gestrenghe beheerscheres voldaan had; maar ik verliet mij onvoorwaardelijk op de geleerden, en dat was mijn ongeluk.» — Op mijne vraag, hoe het hem dan eindelijk gelukt was de taak, hem door de priesteres der gerechtigheid opgedragen, schitterend te vervullen, begon CHARON het volgend verhaal:

(1) Men vergelijk hiermede den zevenden brief.

(Aann. van den Duitschen Uitgever.)

« Vóór dat ik het schippersberoep uitoefende, was ik — hetgeen gij zeker nog niet wist — verwbereider en penseefactor van een landschapschilder. Deze geesteloze bezigheid kon mij maar niet behagen, en ik legde mij er op toe, om mijn meester de kunst af te leeren, ten einde eenmaal een even goed leven te leiden en te kunnen schitteren. Daar ik voor een' eenvoudigen hals gehouden werd, mogt ik steeds in de werkplaats mijns meesters blijven als deze bezoeken ontving van zoogenoemde kunstkeners of van zijne kunstbroeders, en was dus dikwijls getuige van menig leerrijk gesprek. Het meest hoorde ik spreken van licht en schaduw en over de perspectief, maar het heeft mij veel moeite gekost een duidelijk begrip te krijgen van deze laatste wetenschap, want vragen wilde of durfde ik niet. De theorie van de perspectief kwelde mijn geest dag en nacht, tot ik eindelijk het besluit nam om zelf schilder te worden, ten einde de zaak praktisch te leeren kennen. Toen ik mijn meester verzocht mij uit zijne dienst als penseefactor te ontslaan (op dien titel had ik namelijk uitdrukkelijk gestaan, naardien mijn meester toenmaals in een land leefde, waar slechts een titel aanzien geeft) noemde hij mij een domkop, betaalde mij mijn weeggeld en wees mij de deur.

Ik was nu zonder eenig bestaan, maar — vol industriegeest; ik bezocht verre landen, gaf mij eigendunkelijk den titel van professor in de perspectief, verzamelde om mij een schaar van leergierige kweekelingen, drukte mij in de voordragt onverstaaubar uit, liet mij voor de wartaal goed betalen, berispte of prees hun arbeid zonder eenigen grond er voor op te geven, en kreeg daardoor aanzien en vermogen. — Deze bedriegerij bragt mij intuschen op de galeijen, want het toeval bragt ook mijn' voormaligen meester in die streek, die mij aan de poliey aangaf. Ik werd alzoo schipper, eerst *mal-gré*, toen *bon-gré*, en ben het sedert gebleven. De leer der perspectief brak mij echter nu even goed als te voren het hoofd, en toen NEMESIS eischte dat ook het verledene zou in rekening gebragt worden, dacht ik aan mijne eigene jeugd, en aan — de perpectief.

Thans schoot er een lichtstraal door mijn' geest; ik had veel van eene *camera obscura* gehoord; ijlings daagde ik alle optikers voor mij, en gelastte hun een kunstwerk daar te stellen, hetwelk mij in staat stelde den ganschen levensloop van iederen aankomeling te overzien. De zaak had in den beginne veel moeilijkheid in, en ik moest niet alleen van de physikers, maar ook van menig ander geleerd genootschap vorderen mij met hunne talenten te ondersteunen. Naardien de hoofdzaak echter altijd en overal slechts dáárin gelegen is, dat een man van invloed een *geniaal* denkbeeld opwerpt, dewijl er nimmer gebrek is aan ondergeschikte vernuften om het te verwezenlijken, het minst van allen op Ternare, waar zoo vele zwarte- en duivelskunstenaars verblijven, zoo werd het gewenschte doel eindelijk bereikt. Overtuig u-zelven maar eens, generaal, van de voortreffelijkheid mijner uitvinding.»

Wij traden eene rotonde binnen, waarvan het bovengedeelte overeekwam met eenen hollandschen windmolen; het binnengedeelte geleek naar eene vrijmetselaarsloge en was met fluweel behangen. Aan het plafond zag men het teeken van den dierenriem. «Deze teekens,» zeide CHARON, «hebben den grootsten invloed op het lot der menschen; die onder het teeken van den kreeft geboren is, gaat nimmer vooruit, of is een bepaald tegenstander van den vooruitgang, 't welk geheel afhangt van den passieven of actieven aard zijns geheelen bestaans. Een mensch die onder het teeken van den schorpioen geboren wordt, knijpt en steekt zijne medemenschen of wordt door hen geknepen en gestoken.» «Maar,» viel ik den halfgod in de rede, «hoe is dit overeen te brengen met het begrip van de goddelijke regt-

vaardigheid, van de vrijheid van wil, en met de overige leerstellingen onzer zedekundige wijsgeeren? Als het lot van een mensch terstond bij zijne geboorte onveranderd wordt bepaald, hoe kan hij dan voor zijne daden verantwoordelijk zijn? Worden deugden en ondeugden daardoor geen ijdele klanken? Is de wereld dan iets anders dan een groot poppenspel?» — CHARON lachte, noemde mij een wonderlijke vent, en gaf mij de volgende opheldering: «Doe eens een' stouten stap buiten den tooverkring uwer eigene (*subjectieve*) begrippen, en dan zult gij terstond bevinden, dat de goddelijke wijsheid zich nimmer beter dan in deze schijnbare tegenstrijdigheid heeft geopenbaard. In het werkelijke leven, even als in de wetenschap, moet men eerst *het groot geheel* naar deszelfs bedoelingen beschouwen, zich een algemeen denkbeeld vormen, en dan eerst tot de beschouwing der bijzondere deelen en derzelve wederkeerige betrekkingen overgaan. Ziet gij deze witte plek op het heerlijk schilderstuk; is het iets meer dan een verw- vlek, welke de onbekwame hand des schilders daarop schijnt te hebben gebragt? En toch geeft deze vlek, wanneer gij het stuk uit het juiste standpunt beschouwt, het geheele schilderij leven en beteekenis, doet het schoonste lichteffect uitkomen. Een bijzonder deel heeft, als zoodanig, steeds iets ongeschikts, iets dat tegen den regel strijdt; zoekt men echter naar deszelfs verband met andere bijzondere deelen, dan verkrijgt het geheel spoedig de noodige harmonie.

«De mensch» — voer CHARON voort — «is slechts een klein deeltje van het groot geheel, doch hij bestaat ter zake van dat geheel en niet voor zijn bijzonder genoegen. Werkt hij behoorlijk tot dat groot geheel mede, dan heeft hij aan zijne aardsche bestemming voldaan, al mogt hij ook dezen of genen op de exteroogen treden, of met zijne ellebogen in de zijde duwen. Welk eene bekrompen meening moet gij van de goddelijke magt hebben, als gij gelooven wildet, dat zij niet verhinderen kon, dat een man als NAPOLEON op aarde alles onderst boven wierp en twintig jaren lang zulk een vreeslijk rumoer maakte. Slechts *hare oogmerken* dient hij; of hij daarbij *goed* of *slecht* handelt — dat is voor *zijne* rekening, en slechts *daarvoor* wordt hij hier beloofd of gestraft. Maar, laat mij thans op het stuk der kreeften en schorpioenen terugkomen; ik moet u daaromtrent nog opheldering geven.

«Wie het geluk of ongeluk heeft onder het teeken van den kreeft geboren te worden (want in het morele is alles betrekkelijk) wordt verhindert zelf vooruit te gaan, of hindert den vooruitgang of de verheffing van anderen. Gaan wij eerst den levensloop van eerstgenoemden na. Al wat hij doet of onderneemt heeft geenen gewenschten uitslag; al meent hij ook het doel eindelijk eens bereikt te hebben, dan werpt eene onvoorziene gebeurtenis hem plotseling weder terug. Liederen van alledaagschen aard worden daardoor afgeschrikt en vervallen tot traagheid; zwakke gemoederen worden schroomvallig en moedeloos. Liederen van een edel gemoed, daarentegen, winnen aan morele kracht; de sterke geesten ontwikkelen nieuwe krachten. De eersten geven het spel gewonnen, de laatsten beginnen het op nieuw. Hunne natuurlijke tegenstanders zijn de kreeften van de tweede soort, die alles zoeken te verhinderen. De ontmoeting van de beide soorten doet druk en tegendruk ontstaan, waardoor de morele krachten zich steeds meer concentreren en den tegenstand zoeken te overweldigen. Niet overal echter behaalt de sterkere partij de zege, menigvuldiger de meer behendige, minder echter door dat zij hare krachten tegen de *zwakke* zijde der tegenpartij doet werken, maar meer door dat zij haar in zwakke *momenten* aanvalt. Is echter de druk der tegenpartij overal even sterk en niet af te weren,

dan beginnen de krachten van degeen die gedrukt wordt, intensief te werken, hetgeen haar dikwijls groote voordeelen verschafft, en dat is het groote *morele* doel, 't welk langs dezen weg moet bereikt worden. Vraag uw vriend SCHARNHORST en u-zelfen, wat gij beiden aan den druk van uitwendige omstandigheden hebt te danken, en gij zult bevinden, dat hetgeen de volksmassa's gewoon is ongeluk te noemen, u juist het meest tot heil gestrekt heeft. Gij zijt wel niet onder het teeken van den kreeft geboren, maar hebt eenige bloedverwanten onder dat hemelsteeken, iets dat zich altijd meer of min doet gevoelen.

«Onder de lieden die met het geboorteteeken van den schorpioen in de wereld komen, zijn de lijdelijke (passieve) of «gestoken wordende» er zeer erg aan toe, de actieve, of «stekende», daarentegen, werken veel sterker en zijn in het algemeen nuttiger, dan de druk- en knijpkreeften. De actieve schorpioenen steken al wat hen omgeeft ten bloede toe. De luijen dwingen zij tot nog lijdelijker werkzaamheid; de vlijtigen sporen zij tot buitengewone inspanning aan; menigeen bezwijkt er dan ook wel onder; valt hij als offer, dan is het eene winst voor hem-zelfen, alhoewel een verlies voor de zaak die hij dient, waarvoor de schorpioen alsdan door de actieve kreeften geknepen wordt, dewijl deze, den vooruitgang tegenhoudende, alle overdrijving vermeen te moeten bestraffen en wel wat boos van aard zijn. Staat de gestoken wordende echter de proef door, dan ontvangt hij ruime belooning. «Ga nu naar «vader ZIETHEN,» en laat hij u verhalen, hoe hij van de schorpioenen van der jeugd af aan (een tijd lang zelfs van zijnen koning) gestoken geworden is, maar hij stond de proef door zoo als zelden een mensch ze doorstond, en de «oude FRITS» heeft hem koninklijk daarvoor beloofd. — Nog zijn er een erger soort van schorpioenen; zij zijn gelijk uw GÖRNE zegt:

een deel van die kracht

die steeds het booze wil en toch het goede sticht.

Maar zij behooren tot onze kabinetstukken, en kabinetgeheimen mogen niet bepraat worden. Ook mag ik u niet alles toonen wat mijne *camera obscura* al bevat, want het is u tot nog toe slechts vergund de bemoeijenissen van het tegenwoordige in enkele rigtingen en betrekkingen gade te slaan, stukswijze den sluier van het verledene op te ligten, om de waarheid aan den dag te brengen, maar niet om naar goedvinden de ontwikkeling der geschiedenis van alle menschen na te gaan; dat zou u nog niet baten, en u in 't algemeen een' te diepen blik in onze geheimen doen slaan.»

Te vergeefs, mijn vriend, zou ik mij vermoeyen met u eene over 't geheel begrijpelijke beschrijving van de innerlijke zeer kunstige zamenstelling dezer *camera obscura* te willen geven, want veel daarvan is slechts in de olympische kanselarijspraak uit te drukken, 't welk men onmogelijk in het Brandenburger Duitsch zou kunnen overzetten. Ik kan u dus slechts in het algemeen zeggen, dat de geheele levensgeschiedenis der door CHARON gedaagde geesten, des beschouwers oog in schaduwbeelden voorbijgaat en door eene zeer eenvoudige bewerking gedaguerreotypeerd wordt. De personen, betrekkingen en omstandigheden, die op de handelingen der gedaagden invloed hebben uitgeoefend, vertoonen zich deels op den voorgrond, deels op den midden- en achtergrond dezer levensbeelden, en de graad van dien invloed wordt zoowel door licht en schaduw, als in 't algemeen door de voorstelling in perspectief aanschouwelijk gemaakt. Op mijne dringende bede deed CHARON voor mij de levensbeelden van eenige groote mannen uit verschillende tijden voorbijgaan, en ik kreeg daardoor eene geheel andere meening van hunne waarde dan de gerenommeerde biographiën er van willen geven. Bij gelegenheid zal ik u meer daarvan zeg-

gen; voor het tegenwoordige genoeg, want ik moet nog, met al de heeren, wien even als ik nieuwe voorregten zijn toegekend, mijne opwachting bij JUPITER maken.

BESCHRIJVING

RENER

KLEEDING EN UTRUSTING DER KAVALLERIE.

(Ingezonden.)

Alvorens in details te treden, wordt aangenomen, dat, wat de dragonders betreft, de bovenkleeding van donkerblauw laken, met lichtblauwe kragen en opslagen moest wezen, als de broek licht blauw met donkerblauwe biezen op de buitennaden was; of omgekeerd: de bovenkleeding van lichtblauw laken, met donkerblauwe kraag en opslagen, terwijl de broek van donkerblauw laken en met lichtblauwe biezen moest zijn. De waltrap altijd van dezelfde kleur als de rijbroek en het galon daarvan wit.

1ste Bovenkleeding.

Een *korte wapenrok* met eene rij van 9 knopen van het thans bestaand model, openstaande kraag. Op den kraag en de mouwen lussen van wit blokjes-galon, model der Militaire Akademie, enkel voor onder-officieren; voor de korporaals en appointés slechts op de mouwen, voor den troep zonder iets. Op de schouders twee passanten van dubbel katoen (wit blokjes-galon) voor de epauletten. Op den linker schouder een nestel met spiegel en snoeren van wit katoen (model lansiers).

Daarenboven elk man twee epauletten, model zooals thans, doch, wat de onder-officieren betreft, de kleine binnen- en buitenranden van zilver.

Geene biezen aan den wapenrok, de lengte derzelve $1\frac{1}{2}$ hand breed boven de knie en ruim over de heupen vallende.

De wapenrok enkel met den nestel te dragen bij alle diensten te voet en te paard en buiten dienst. Met de epauletten daarbij, in groote tenue te paard en te voet.

Rijbroek. Van de kleur van het uitmonsteringslaken der wapenrok, *à la La Salle*; dubbel laken tusschen de beenen en zitting; pijpen van zwart kalfsleder, tot een hand breed boven de knie. Souspieds van leder en op de buitenkanten bevestigd door dubbele gespen. De rijbroek van voren open, gevoerd, en voorzien van een van binnen met leder bekleed en overdekt zakje op de regter voorzijde, tot berging van slaghoedjes; buitendien een wel gesloten broekzak. Een dikke bies op de buitennaden tot aan het leer.

Pantalon. Voor onder-officieren en trompetters zonder leder, overeenkomstig het (echter gewijzigd) thans bestaand model.

Stalbuis. Van het thans bestaand model, of wel twee stalbuizen per man, van Pruisisch ongebleekt dril, met staanden kraag en uitmonsteringslaken aan dezelve (om bij hitte, tot exercitiën en corvée, en bij felle koude als borstrok onder den wapenrok te dragen).

Stalmuts. Volgens het voorlaatste model der kavallerie, of zoo als thans bij de Maréchaussée ingevoerd wordt, zonder baleinen of ijzerdraad.

Manteljas. Van het thans bestaand model, echter van achteren open tot aan de taille, en door groote lakensche knopen te slui-

ten, $1\frac{1}{2}$ handbreed korter dan thans, en zonder mantel, doch met een staanden kraag, welke den hals bij koude of tegen natigheid beveiligd.

Mantelzak. Van de kleur der rijbroek en volgens het thans bestaand model, doch van waterdicht laken of wel met gewast linnen tusschen de voering en het laken.

Kaske. Bol, en uitmonstering zoo als thans, van onderen, tot betere sluiting om het hoofd, een rand van zeehondenvel, vier vingers breed en van achteren zonder klep; aangezien het hoofd-tooisel beter sluit en de paardenstaart laatstgenoemde overbodig maakt. Boven op de kam een strook van zwart getwijnd saai (bij trompetters wit).

Het kaske zonder paardenstaart te dragen bij alle exercitiën en diensten waar geen politiemuts gedragen wordt; behalve in groote tenue te voet en te paard, als wanneer zulks met dezelve geschiedt.

De paardenstaart volgens het thans bestaand model, doch voor onder-officiëren met een pluim van wit paardenhaar (in plaats van zwart), uithoofde zulks (zonder te zeer in het oog te vallen) tot betere onderscheiding in het gelid (op de vleugels) dienstig geacht wordt.

Halsdas, Sabelkwast. Zooals thans, insgelijks de handschoenen; doch ieder ruiter te voorzien met twee paren, mitsgaders met 3 hemden, 3 onderbroeken en 3 paren sokken.

Laarzen. Vervallen, in plaats daarvan 2 paren Brodequins, met kleine spijkers in de zool; rechte en scherpe sporen. Voor rekruten 1 paar zonder sporen.

Patroontasch en Bandelier. Zooals thans, als men het niet verkieslijker acht, de patroontasch zonder bandelier, en met schuifpassanten aan de sabelkoppel te bevestigen, zooals de karabijnriem met haak aan de regter zijde van den sabelkoppel; men zou alsdan de patroontasch naar willekeur kunnen verschuiven, veel geld besparen en het nemen der patronen gemakkelijker maken.

Pistolen. Vervallen.

Karabijn. Een hand breed korter, met eene rechte, of wel (*à la le Page*) zonder draagstang, en slechts met eenen ring voorzien; verder geen sabels op dezelve.

Sabel. Van de zwaarte van het officiers-model, tusschen greep en stootplaat een riem tot het doorsteken van den voorsten vinger in het werkdadig gebruik.

In plaats van de pistoolholsters, een tweede poetszak, tot berging van het 2^e paar brodequins, terwijl de epauletten en paardenstaart (behalve in groote tenue) in den mantelzak geplaatst moesten worden.

Hierbij dient nog aangemerkt te worden, dat het niet ondoelmatig zoude zijn, om eenen langeren diensttijd te beloonen door chevrons (verbonden met eene kleine verhooging van tractement, in plaats van de thans gebruikelijke gratificatie), en dat slechts aan hen, welke om de eene of andere eervolle reden, de dienst verlaten, eene medaille, benevens brevet wierde ter hand gesteld, zoo als zulks thans geschiedt.

Ook moest men voorbeeldig goede sujetten, welke niet in de termen vallen van tot bevordering in aanmerking te komen, op dezelfde wijze als 1e klasse onderscheiden, zooals zulks bij de artillerie en de mariniers plaats heeft en hun daarenboven dagelijks 2^s à 3 cts. verhooging van tractement toestaan.

Gekleedde Rok. (Model der *maréchaussée*) voor gala en nimmer voor het front te dragen, met staande opene kraag en uitmonstering op kraag en opslagen in zilver, volgens model bij de Koninklijke Militaire Akademie.

Epauletten. Van het thans bestaande model, doch, wat de tongen en randen betreft, van massief geslagen zilver, zoodat slechts de torsades of bouillons behoeven aangemaakt te worden. Indien de strepen in de tongen daartegen bezwaren opleveren, dat men ze dan door sterretjes of dergelijke vervange, want het doelmatige en minst kostbare verdient verreweg de voorkeur.

Hoed met pluim, witte casimiere pantalon, gekleedde degen en sjerp, volgens nieuw infanterie-model.

Wapenrok. Zoo als de troep, zilveren galons, volgens model der Koninklijke Militaire Akademie, op kraag en opslagen; in groote tenue te voet en te paard te dragen, met epauletten en nestels, en in kleine tenue, exercitiën of buiten dienst, slechts met de nestels alleen; welke laatstgenoemde van zilver moeten zijn (model lansiers).

Pantalon. Overeenkomstig het voor den troep bepaald model van rijbroek voor den tijd van oorlog, en in gewone tijden overeenkomstig (echter gewijzigd) volgens het bestaande model.

Manteljas. Zoo als voor den troep is aangeduid, echter in vorm zoo als de *bourous* der fransche jagers in Afrika.

Kaske. Zoo als voor den troep, zilveren bol, de onderrand zonder achterklep en van tijger- of beerenvel; over de kam een beerenvelle strook, zooals bij de *Maréchaussée*; de paardenstaart bijbehouden en enkel te dragen in groote tenue te voet en te paard.

Chacots. Geheel vervallen.

Stalmuts. Zoo als voor den troep.

Halsdas en Handschoenen. Zoo als thans.

Sabelkwast. Als distinctief officiersteeken, slechts één model voor het geheele leger, enkel met onderscheid in band of koord voor infanterie of kavallerie.

Patroontasch. Voor groote en kleine tenue zoo als thans.

De Bandelier. Wat de uitmonstering betreft, zoo als thans, in massief geslagen zilver; de *band* echter van zwart verlakt leder, met oranjezijde doornaaid op de randen.

Sabelkoppel. Ter breedte enz., zoo als thans; edoch van zwart verlakt leder, overal aan de kanten met oranjezijde doornaaid. Zilveren sabelslot met verguld nummer of granaat.

Sjerp. (*Nimmer af te schaffen*) en van oranjezijde, model der infanterie, te dragen in dienst en in gala, echter niet in kazerne of staldiensten.

Sabel. Nieuw model.

Zadel. Engelsch zadel voor manege en kleine exercitiën, en marsch-tenue of groote tenue, overdekt met eene lakensche chabrak, van de kleur der broek, met zilver galon omzet, klein en vierkant; de zadel ingerigt om er een mantelzak aan te kunnen bevestigen, doch laatstgenoemde slechts te bezigen op marsch of te velde. Geen *borst-* of *staatriem*.

Hoofdstel. Eenvoudig, zwart, zonder gespen, behalve aan het kopstuk, alwaar een dubbele witte gesp is tot beschutting van het

hoofd, en tot het hooger of lager plaatsen der stang, overigens volgens het *vroegere* model.

Hier is nog aan te merken, dat men aan de stang eene behoorlijke proportie dient te geven (bovenschaar $\frac{1}{3}$, benedenschaar $\frac{2}{3}$ van de geheele lengte, 15 duimen), en dat de breedte van het mondstuk en de lengte der kinketen, niet normaal bepaald mogen worden, en men zich hierbij naar den bouw van het hoofd van het paard moet regelen.

Over de zadels voor den troep zijn het de geleerden nog niet eens, doch het is zeker dat zadels van oud model en gewijzigd, geschikter zijn voor paarden zooals thans geremonteerd worden. Voortuigen en staartriemen kunnen weggelaten worden, aangezien dezelve, vooral hier te lande, zonder *doel* zijn en daarenboven veel geld kosten en aan reparatiën onderhevig zijn.

De Lansiers konden, wat de hoofdzaken betreft, volgens het voor de dragonders gegeven model gekleed en uitgerust worden.

Wil men deze wapensoort bijhouden, alsdan moeten de lansiers ook van een chapska en van lanssen voorzien zijn. De sabel volgens het thans bij dat wapen bestaand model.

Uitermate vlugge ruiters en paarden dienen dat wapen vooral te kenmerken.

Zoude men kunnen besluiten om het wapen der kavallerie eene andere, gepastere en doelmatigere indeeling en sterkte te geven, dan vermeenen wij, dat het navolgende niet ongepast zoude zijn.

Verdeeling der kavallerie in:

- 1 Regiment guides of kurassiers.
- 2 Regimenten dragonders.
- 2 Regimenten lansiers.
- 2 Eskadrons Limburgsche jagers.

Het regiment guides, zamengesteld uit uitgezochte manschappen, en bereden met zwarte paarden van Groninger en Vriesch ras (om den paardenteelt aldaar aan te moedigen). Het regiment te voorzien met zwarte kurassen, met eene koperen of nieuw zilveren zon op het borststuk; overigens gekleed als de dragonders, en bij de *reserve-brigade* als *keurkorps* ingedeeld.

De chef daarvan, van welken rang ook, moest, wat dienst-aangelegenheden betreft, onder de orders van den kommandant der *reserve-brigade*, en wat kavallerie-zaken aangaat, onder den bevelhebber der kavallerie staan; overigens slechts aan Z. M. speciaal verantwoordelijk zijn.

Alle daarbij dienende onder-officieren moesten op kraag en opslagen half zilver, en half katoen galon dragen; de korporaals op kraag en mouwen, en de manschappen op den kraag alleen; korporaals en manschappen van katoen.

Hunne soldij moest iets verhoogd worden; bij dit regiment te mogen dienen, zou dan in het vervolg eene distinctie zijn.

Verder, de 2 regimenten in te deelen, als behoorende tot de 1° divisie infanterie, de 2 regimenten lansiers als behoorende tot de 2° divisie infanterie; en de 2 eskadrons jagers, als behoorende tot het Limburgsch contingent.

Ook zoude men deze jagers als 3° eskadron bij de lansiers in subsistentie kunnen voeren.

Elk regiment moest sterk wezen 4 veld- en 1 depôt-eskadron. Als men regimentsgewijze geen depôts wil formeren, en daarentegen verkiest zulks bij de brigades en het keurkorps te doen, dan behoorde elk veld-eskadron uit 120 paarden, het brigade-depôt uit 90 à 100 paarden, en dat van het korps guides uit 50 à 60 paarden te bestaan.

De eskadrons van laatstbedoeld korps moeten echter op 130 paarden gebragt worden, omdat remonte, reform- en zieke paarden zulks vereischen, als men 4 eskadrons met 500 paarden onder de wapens brengen wil.

Wat de depôts betreft, men moest aannemen, dat dezelve in garnizoenen geplaatst worden, waar vooral goede manèges en lokalen voor magazijnen zijn; grootere exercitie-terreinen komen aldaar niet van pas.

Bij een brigade-depôt moest zijn: 1 depôt-kommandant (ritmeester 1° klasse of majoor titulair), 1° luit.-kwartiermeester, vier 1° luitenants, 2 luit.-piqueurs, 2 onder-adjudanten-piqueurs; en daarbij gedetacheerd, als lid der hoofd-administratie, en om dienst te doen: 1 ritmeester 2° klasse of ritmeester-titulair; verder tijdelijk: alle nieuw benoemde en alle van de rijsschool gekomen officieren, onder welk laatste getal de fungerende 2° luit.-adjutant moest gezocht worden.

Het brigade-depôt moest verder bestaan uit: 1 opperwachtmeester, 1 wachtmeester-fourier en 1 fourier, benevens 8 bruikbare wachtmeesters-instructeurs en 12 korporaals-instructeurs, 2 hoef smeden en 3 trompetters of élèves.

Het depôt der guides hieraan geëvenredigd.

Elk regiment moest gekommandeerd worden door eenen bekwaamen hoofd-officier, kommandant.

Elke brigade door een' kolonel of generaal-majoor, of wel door den oudsten regiments-chef der brigade, en, voor dat geval bij dat regiment, tot hetwelk de brigade-kommandant behoort, en een hoofd-officier (al ware hij slechts titulair) meer in de sterkte.

De kavallerie moest de eer hebben om Z. K. H. den Prins ALEXANDER werkdadig aan deszelfs hoofd te zien.

VERSCHILLENDE WIJZEN

OR

EEN CARRÉ TE FORMEREN.

(Ingezonden.)

1ste Wijze.

Wanneer een bataillon met divisien in geslotene kolonne, met den regter vleugel aan het hoofd geformeerd, door vijandelijke kavallerie bedreigd wordt, zoo kan hetzelve zich op de volgende wijze in verdediging stellen:

De kolonne in marsch zijnde, moet dezelve, op het kommando van den bataillons-kommandant, halt maken, waarna de bataillons-kommandant moet kommanderen:

1. Kolonne tegen de kavallerie.
2. MARSCH!

Op het 2° kommando rukt de 2° divisie tot op één pas afstands

van het 3° gelid der 1° divisie; de 3° divisie blijft staan en de 4° divisie rukt tot op één pas van de 3° op.

Het opsluitend gelid der beide voorste divisien rukt geheel en al tegen het 3° gelid hunner divisien; die van de 3° en 4° divisie stellen zich tegen en voor het 1° gelid derzelve. De staf van het bataillon en de tamboers begeven zich onmiddellijk in de ruimte tusschen de 2° en 3° divisie. De vaandeldrager treedt in het middelste ruim, en laat zich door eenen rotsluiser vervangen.

Daarna kommandeert de bataillons-kommandant:

Naar alle zijden = FRONT!

Op dit kommando maken de 3° en 4° divisien regts-om-keert; terwijl op de beide flanken van alle afdeelingen zóóveel rotten naar buiten, regts of links front maken, als de omstandigheid vordert om tot het schot te kunnen komen, en zulks op de bevelen der beide flank-kommandanten; tot welk einde de chef der 2° divisie het kommando der regter-, en die van de 3° divisie, zoodra zijne divisie regts-om-keert heeft gemaakt, dat der linker flank overneemt; terwijl de chefs der eerste en laatste divisien het kommando hunner divisien behouden.

Ieder divisie-kommandant moet tot de goede verdediging der aan hem toevertrouwde zijde van het carré, het noodige daarstellen. De tusschenruimte op de beide flanken, en in het bijzonder de middelste grootere ruimten, worden door rotsluiters, tirailleurs en, wanneer deze niet toereikend mogten zijn, door eenige manschappen uit het 3° gelid aangevuld.

De guides der divisien treden in de tusschenruimte hunner en der naast aanstaande divisie. De divisie-kommandanten der 1° en 4° divisie, nemen plaats in het midden hunner divisie, in het 1° gelid, en de aldaar staande pelotons-kommandant plaatst zich achter het midden derzelve. De divisie-kommandanteu plaatsen zich in het midden van de rotten die de binnenste ruimte aanvullen, in het 1° gelid derzelve. Deze rotten zullen mede tot dekking van het vaandel strekken.

Om de kolonne te herstellen, kommandeert de bataillons-kommandant:

Herstelt de kolonne!

Op dit kommando laten de chefs der beide laatste divisien dezelve in front herstellen; en de manschappen die de flanken verdedigd hebben, stellen zich weder in het front der divisie waartoe zij behooren. Een ieder begeeft zich op de voor hem bepaalde plaats in kolonne terug, en de chefs der 2° en 4° divisie laten hunne divisie door den achterwaartschen pas, de distantie hernemen.

Wanneer eene geslotene kolonne den linker vleugel aan het hoofd heeft, wordt, omgekeerd, naar dezelfde grondbeginselen gehandeld.

2de Wij z e.

Om een in bataille geformeerd bataillon tegen aanvallende kavalierie in verdediging te stellen, laat de bataillons-kommandant de kolonne d'attaque formeren, op sectien-distantie, en kommandeert onmiddellijk daarna:

1. *Sectien verdubbelen.*

2. *Buitenste sectien regts en links = OM.*

3. *MARSCH!*

Op het 1° kommando begeven zich alle pelotons-kommandanten

2 passen voor het midden hunner pelotons, en waarschuwen hunne manschappen omtrent hetgeen zij te doen hebben.

Op het 2° kommando maken de buitenste sectien van de regter flank der kolonne links- en die der linker-flank regts-om; en de pelotons-kommandanten laten dadelijk de voorste rotten dier sectien naar achter uitspringen.

Op het 3° kommando treden de buitenste sectien aan, en marcheren achter tegen die welke tot hetzelfde peloton behooren, alwaar zij, op het kommando hunner kommandanten, halt en front maken, en zich regts en links (naar de buitenzijde) rigten, waarna zich de sectie-kommandanten achter het midden derzelve plaatsen. De regter guides in het regter half bataillon, en de linker guides in het linker half bataillon, stellen zich spoedig in het 1° gelid, op de buitenvleugels der staan gebleven of voorste sectien; worden eerstgemelden door den adjudant, en laatstgemelden door den adjudant onder-officier gerigt. — Het opsluitend gelid plaatst en verdeelt zich achter de afgebroken sectie van hun peloton.

De bataillons-kommandant kommandeert onmiddellijk daarna:

1. *Formeert het carré.*

2. *Met sectien regts en links = ZWENKT.*

3. *MARSCH!*

Op het 2° kommando waarschuwen de pelotons-kommandanten hunne manschappen omtrent hetgeen zij te doen hebben. Die van de laatste divisie kommandeert: *Guide links!* en die van de voorste waarschuwt hen, dat zij stil moet blijven staan. — Op het kommando *MARSCH!* moeten de middelste pelotons zwenken, die van het regter half bataillon regts en die van het linker half bataillon links, en worden door hunne kommandanten, die van het regter half bataillon links, en die van het linker half bataillon regts gerigt, op de hoeken der 1° of voorste divisie. De laatste divisie marcheert tot op één pas afstands van de flank der carré's, waarop de kommandant derzelve kommandeert: *1° divisie = HALT! 2° divisie regtsom = KEERT!* en aldus het carré sluit.

Wanneer de rigting volbragt is, kommandeert de bataillons-kommandant: *Guides = INGERUKT!* Op dit kommando gaan de guides weder op hunne plaatsen van bataille, en de pelotons-kommandanten op den regter vleugel der voorste sectien hunner pelotons, uitgenomen die van het 4° en 8° peloton, welke zich in de opening tusschen hen en het met hen den regter hoek uitmakend peloton stellen, gaande hunne vervullings-onder-officieren in het naast bij hen zijnde opsluitend gelid.

Alle afzonderlijke bewegingen van twee vereenigde pelotons, worden door den oudsten in rang zijnden pelotons-kommandant gekommandeerd.

De bataillons-kommandant, de adjudant, enz., enz., begeven zich, langs den kortsten weg, in het carré.

De vaandeldrager gaat terug in de inwendige ruimte, en zal vervangen en gedekt worden, zooals in de voorgaande wijze is opgegeven.

Om de kolonnen te herstellen, kommandeert de bataillons-kommandant:

1. *Herstelt de kolonne.*

2. *Achterwaarts links en regts = RIGT U!*

Op het 1° kommando waarschuwen de pelotons-kommandanten der flanken hunne manschappen omtrent de rigting welke zij moeten houden, terwijl de kommandant der 1° divisie hen waarschuwt dat zij stil moeten blijven staan, en die der laatste dat zij voorwaarts moeten marcheren.

Op het 2° kommando rigten zich de pelotons der regter flank achterwaarts regts, en die der linker flank achterwaarts links. De achterste divisie marcheert voorwaarts, waarbij haar kommandant zal kommanderen:

1. *Divisie voorwaarts.* 2. *Guide op het midden.* 3. *MARSCH!*

Wanneer zij hare distantie in de kolonne herkegen heeft, zal de divisie-kommandant kommanderen:

1. *Divisie halt.* 2. *Divisie regts-om = 3. KEERT.*

3. *Regts rigt = U.* 4. *STAAT!*

Daarna zal de bataillons-kommandant kommanderen:

1. Herstelt de pelotons.
2. Buitenste sectiën regts en links = OM.
3. MARSCH!

Op welke kommando's de pelotons zich op de in de bataillons-school bepaalde wijze herstellen zullen.

3de Wijze.

Wanneer een, met pelotons op geheele distantie, in kolonne marcherend bataillon, aan de aanvallen van kavallerie blootgesteld is, dan kan de bataillons-kommandant de volgende beweging doen verrigten, waarna hij zeer gemakkelijk tot eenige andere formatie tegen kavallerie bepaald kan doen overgaan, naarmate het terrein en andere omstandigheden zulks toelaten; zullende hij, wanneer het bataillon den regter vleugel aan het hoofd heeft, daartoe kommanderen:

1. Evene pelotons opgesloten.
2. MARSCH!

Op het 2° kommando zullen alle onevene pelotons, op het kommando hunner kommandanten, halt maken. De evene pelotons marcheren door, en sluiten geheel op; elk op deszelfs onmiddellijk voorgaande oneven peloton, waarvan het opsluitend gelid zich langs de regter en de linker zijde van het evene peloton, achter hetzelfde verdeelt, terwijl de pelotons-kommandanten zich 3 passen achter het midden van hetzelfde plaatst. Gemelde pelotons-kommandanten, alsmede het opsluitend gelid, moeten zorgen, dat hunne nu 6 gelederen sterk zijnde pelotons, behoorlijk opsluiten. De pelotons-kommandanten der onevene pelotons blijven ieder op 2 passen voor het midden der tezamen gevoegde pelotons, en zorgen dat zij pelotons-distantie met het voorgaande peloton houden.

Door deze formatie is iedere kompagnie of divisie tot eene, tot wederstand bieden, bereide massa geformeerd, welke de bataillons-kommandant naar omstandigheden, terrein als anderzints, ieder op zich-zelve of te zamen, kan gebruiken, en, waar het noodig is, oogenblikkelijk tot een carré formeren, latende de 2e divisie regtsom en met rotten links tot de regter flank, en de 3e divisie door linksom en met rotten regts, tot de linker flank opmarcheren. De 4e of laatste divisie marcheert op tot tegen de flanken der voorgaande divisien, maakt halt en regts-omkeert, op het kommando van derzelve kommandant. De divisien welke de flanken van het carré uitmaken, moeten, na halt gemaakt te hebben, front naar buiten en dus naar het 3e gelid maken, moettende het opsluitend gelid zich spoedig in de binnenste ruimte, achter hunne pelotons begeven, terwijl omtrent den vaandeldrager hetzelfde in acht genomen moet worden hetwelk bij de vorige formatiën bepaald is.

Wanneer eene kolonne (als voren geformeerd) in marsch mogt zijn, en de bataillons-kommandant uit de aldus opgesloten pelotons, het carré wil laten formeren, zal hij kommanderen:

1. Kolonne halt.
2. Formeert het carré.
3. MARSCH!

Op het 1° kommando maakt de kolonne halt, en op het 2° zullen de divisie-kommandanten aan hunne divisie de kommando's doen, ten einde het carré op de zoo even verklaarde wijze geformeerd worde.

De marsch in carré, zoo als ook het herstellen der kolonne, het successivelijk inzwelken van dezelve, zoodra door het voorwaarts marcheren van het hoofd der kolonne, plaats genomen wordt; enz. ook iedere andere wijze tot het voortzetten van den marsch als anderzints, laat zich alsdan naar omstandigheden van zelve bepalen.

4de Wijze.

(Schuins, naar het denkbeeld van den Sardinischen generaal FRANZINI).

Alhoewel bij ons leger de formatie eener zoogenaamde dubbele kolonne niet is ingevoerd, zoude men echter, in geval van nood en wanneer men op de spoedigste wijze een schuinsch carré wilde daarstellen, zulks door de volgende kommando's en middelen kunnen doen plaats hebben.

Een bataillon in bataille staande, zal de bataillons-kommandant kommanderen:

1. Met dubbele divisien op halve distantie, op het midden in = KOLONNE.
2. Bataillon links en regts = OM.
3. MARSCH!

Op deze kommando's blijven de 2e en 3e divisien onbeweeglijk staan, en de kolonne formeert zich op dezelfde wijze als bij onze kolonne d'attaque is voorgeschreven, bekomende 2 divisien in front.

Wil men nu onmiddellijk het carré formeren, alsdan kommandeert de bataillons-kommandant:

1. Carré diagonaal.
2. Op het midden achter- en voorwaarts rigt = ∇ !

Op het 2° kommando rigten de kommandanten der 2e en 3e divisien haar achterwaarts, en die der 1e en 4e voorwaarts, onder eenen hoek van 45°. Daarna maken de twee laatstgenoemde divisien regts-om-keert, zooals bij het vuur achterwaarts is voorgeschreven, en de divisie- en pelotons-kommandanten plaatsen zich, ingevolgd de bepalingen, bij het gewone carré.

De vaandeldrager plaatst zich, op het 1° kommando, zooals bij de voormelde wijze is opgegeven.

Ten einde de kolonne te herstellen, zal de bataillons-kommandant kommanderen:

1. Herstelt de kolonne.
2. Op het midden voor- en achterwaarts rigt = ∇ !

Op het 1° kommando blijven de twee voorste divisien stilstaan, doch de twee achterste herstellen zich, op het kommando hunner respectieve kommandanten, in front, en op het 2° kommando wordt de rigting volbragt.

Het deployeren geschiedt, natuurlijkerwijze, door de gewone kommando's.

Bedoeld carré kan ook onmiddellijk uit de orde van bataille, en dus op eene spoediger wijze daargesteld worden.

De bataillons-kommandant zal daartoe kommanderen:

1. Op het midden, diagonaal carré formeren.
2. Bataillon links en regts = OM.
3. MARSCH!

Op het 3° kommando rigten zich de 2e en 3e divisien wederom zooals hierboven verklaard is, achterwaarts op het midden der beide divisien, terwijl de 1e en 4e divisien, welke reeds op het 2° kommando links- en regtsom gemaakt hebben, zich onmiddellijk en langs den kortsten weg, op marsch begeven, ten einde het carré op de boven opgegevene wijze te sluiten, waarna zij front naar buiten maken, zooals mede bepaald is.

Bij het formeren dezer schuinsche carré's, zal de adjudant voor den behoorlijken stand der regter voorflank zorgen, door, in tijds, ieder twee jaloneurs tot grondslag der bepaalde rigting te stellen.

Men kan ook dit schuinsche carré op zes gelederen, uit de bij ons in gebruik zijnde colonne d'attaque formeren, door daartoe alvorens te kommanderen:

1. Eerste en laatste divisie opgesloten
2. MARSCH!

Op het 1° kommando maakt de eerste of voorste divisie regts-om-keert, op het kommando van den oudsten pelotons-kommandant; terwijl op het 2° kommando de genoemde divisien geheel tegen de beide andere opsluiten, en de voorste zich weder in front herstelt.

Daarna wordt het carré geformeerd en de kolonne weder hersteld, door de reeds voor eene dubbele kolonne opgegevene kommando's en middelen.

Het zal niet noodig zijn te doen opmerken, dat bij deze carré's de achterflanken het 3e gelid vóór hebben.

September 1843.

C. v. E.

BIJLAGE III.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIREN SPECTATOR, 14de DEEL, N°. 3.

Maand September 1845.

LAATSTE BENOEMINGEN, OVERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN BIJ HET LEGER.

Bij het 7de reg. inf., tot bat.-adj.: de 2de luit. J. D. Luchtmans, van het 7de reg. inf. Bij de geneesk. dienst der landm., tot offic. van gez. der 3de kl.: de bezold. kweek. der 1ste kl. G. W. Smits, van 's Rijks kweekschool voor mil. geneesk., en tot apotheker van de 3de kl.: de heer H. H. Uloth. Bij de mil. administratie van het leger in Oost-Indiën, tot aspirant-betalemeester: P. L. Bering Liesberg, van het 1ste reg. lans., laatst gediend hebbende als 1ste luit. bij het Luxemburgsch bondscontingent.

Verplaatsing.

Bij het 3de reg. inf., de 2de luit.: J. P. J. A. de Quay, van het 8ste reg. inf.

Eervol ontslagen.

De offic. van gez. der 3de kl. J. F. X. H. M. H. Falk, bestemd voor de dienst in Oost-Indiën.

Tijdelijk op het daartoe door hem gedaan verzoek op non-activiteit gesteld:

De 1ste luit. H. L. Ploem, van het 2de reg. art.

Op het daartoe door hem gedaan verzoek gepensionneerd:

De adjunct-paarden-arts J. H. Smit.

Overleden.

De 1ste luit. A. J. Schlosser, van het 1ste reg. inf.

PLATE III.

REPRODUCTION OF THE ORIGINAL SPECIMEN IN DEPT. 103

PLATE III.

PLATE III. REPRODUCTION OF THE ORIGINAL SPECIMEN IN DEPT. 103

PLATE III. REPRODUCTION OF THE ORIGINAL SPECIMEN IN DEPT. 103

PLATE III. REPRODUCTION OF THE ORIGINAL SPECIMEN IN DEPT. 103